

L

Ústav pro českou

literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech

Literature of the CAS

Výroční zpráva 2020

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1, Czech Republic

T +420 222 828 111, +420 222 828 117

IČO/ID# 68378068 DIČ/VAT ID# CZ68378068

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2020

Vyhotovena 7. 6. 2021

Auditorem ověřena dne 22. 6. 2021

Dozorčí radou pracoviště projednána dne 22. 6. 2021

Radou pracoviště schválena dne 28. 6. 2021

V Praze dne 28. 6. 2021

Obsah

1. Věda a výzkum	3
1.1 Rámce činnosti ÚČL.....	4
1.2 Činnost výzkumných útvarů	7
1.3 Z dokončovaných projektů.....	17
1.4 ÚČL na cestě za HR Excellence in Research Award	20
1.5 Činnost výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie.....	22
1.6 Návštěva předsedkyně AV ČR na pražském pracovišti ÚČL	27
1.7 Ocenění pracovníků ÚČL.....	28
2. Publikace	29
2.1 Knižní publikace pracovníků.....	30
2.2 Publikace vydané v ÚČL.....	37
2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích.....	39
2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti	44
3. Mezinárodní spolupráce	45
3.1 Zahraniční badatelé a studenti v ÚČL.....	46
3.2 Badatelé ÚČL v zahraničí.....	47
3.3 Mobilitní projekty Hranice literární vědy.....	49
3.4 Evropské projekty	50
3.5 Spolupráce s partnerskými ústavami a institucemi.....	51
3.6 Franco Moretti na pozvání ÚČL v ČR	52
3.7 Spojení evropských akademií věd v boji proti dezinformacím ve vědě.....	53
4. Výuka a popularizace	54
4.1 ÚČL školám	55
4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami.....	56
4.3 Popularizační činnost.....	58
4.4 Věda na doma	60
4.5 Účast na literárním dění.....	61
4.6 Služby pro veřejnost	63
4.7 ÚČL na sociálních sítích	67
5. Hospodaření	68
5.1 Rozpočet.....	69
5.2 Náklady	70
5.3 Výnosy	71
5.4 Majetek.....	72
6. Orgány pracoviště	73
6.1 Ředitel pracoviště	74

6.2 Rada pracoviště.....	76
6.3 Dozorčí rada.....	79
7. Další informace	81
8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě	84
9. Rozvaha	89
10. Výkaz zisku a ztráty	92
11. Příloha k účetní závěrce	95

1. **Věda a výzkum**

1.1 Rámce činnosti ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. (ÚČL), je největším neuniverzitním pracovištěm v České republice, které se věnuje základnímu výzkumu v oblasti literární vědy. Je garantem výzkumu národní identity v oblasti literatury a nejsilnější institucí svého vědního oboru – literárněvědné bohemistiky – ve světovém měřítku. Předmětem výzkumů prováděných v ÚČL jsou historie i současnost české literatury v jejím jazykovém i teritoriálním vymezení (tedy literatura v českém jazyce i literatura z Čech, Moravy a Slezska v různých jazycích, které se zde v historii používaly, zejména latinském, českém, německém). K předmětu bádání pracovníků ÚČL patří dále vztahy české literatury s literaturami jiných jazyků či regionů, teorie literatury a rovněž literární život v českých zemích od jeho počátků až po dnešek. Zabývá se přitom jak literaturou uměleckou, tak i populární či triviální, dále pak dějinami českého divadla a dramatu. Od roku 2016 ÚČL provozuje výzkumnou infrastrukturu Česká literární bibliografie a je spoluvydavatelem ediční řady *Česká knižnice*, zprostředkující studentům, pedagogům a širší veřejnosti klasická díla české literatury od středověku po současnost.

ÚČL se rovněž zaměřuje na informační služby pro odbornou, studentskou a občanskou veřejnost, poskytované prostřednictvím digitálních knihoven, bibliografických a slovníkových databází. Využití těchto internetových služeb překračuje milion návštěv ročně. Někteří pracovníci ÚČL se účastní literárního života také jako kritici či recenzenti, případně – mimo doménu svého profesionálního působení v Akademii věd ČR – i vlastní uměleckou tvorbou. ÚČL má dvě pracoviště, pražské a brněnské, jejich badatelský program je společný a oddělení procházejí napříč těmito pracovišti. Členové obou pracovišť se zapojují do vysokoškolské výuky, přičemž ÚČL sám je školicím pracovištěm postgraduálního studia, tradičně ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně, od roku 2019 dále i ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a s Filozofickou fakultou Ostravské univerzity.

Po deseti letech a dokončených dvou volebních obdobích, kdy Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., vedl Ing. Pavel Janáček, Ph.D., došlo v roce 2020 k výraznějším změnám ve vedení instituce. Na základě jarního výběrového řízení byl předsedkyní AV ČR k 1. červenci novým ředitelem ÚČL jmenován PhDr. Petr Šámal, Ph.D. Po nástupu do funkce jmenoval Petr Šámal nové členy vedení ÚČL: Mgr. Michal Kosák, Ph.D., se stal statutárním zástupcem ředitele ÚČL, Mag. Dr. Michael Wögerbauer zástupcem ředitele pro mezinárodní spolupráci, doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., zástupcem ředitele pro spolupráci s vysokými školami a Mgr. Pavel Kořínek, Ph.D., vědeckým tajemníkem ÚČL. Další nová jmenování na tyto personální změny navazovala: PhDr. Lucie Kořínková, Ph.D., byla po Michalu Kosákovi jmenována novou předsedkyní Ediční rady ÚČL

a PhDr. Pavel Šidák, Ph.D., vystřídal Petra Šámala v roli vedoucího redaktora časopisu *Česká literatura*.

Obr. 1.1: PhDr. Petr Šámal, Ph.D., od 1. 7. 2020 ředitel ÚČL; zdroj: ÚČL (foto Soňa Pokorná)

Rokem 2020 započalo v Ústavu pro českou literaturu AV ČR řešení řady nových projektů. Podstatná část tohoto nového výzkumného programu, soustředěného např. k výzkumu populární literatury v meziválečném období, korpusové versologii či k literární komunikaci v samizdatu, souvisela s mimořádným úspěchem pracovníků ÚČL v soutěžích GA ČR v roce 2019, kde měl ÚČL úspěšnost 87,5 % (uspělo 7 přihlášek z celkem 8 podaných žádostí, jedna v prestižní kategorii Junior star). Pro výzkumné aktivity ÚČL v roce 2020 bylo současně charakteristické dokončování rozsáhlých kolektivních projektů (výzkum osvícenské kritiky, dějiny literatury v období Protektorátu Čechy a Morava, výzkum historické poetiky), jejichž hlavní výstupy budou publikovány v průběhu následujících měsíců.

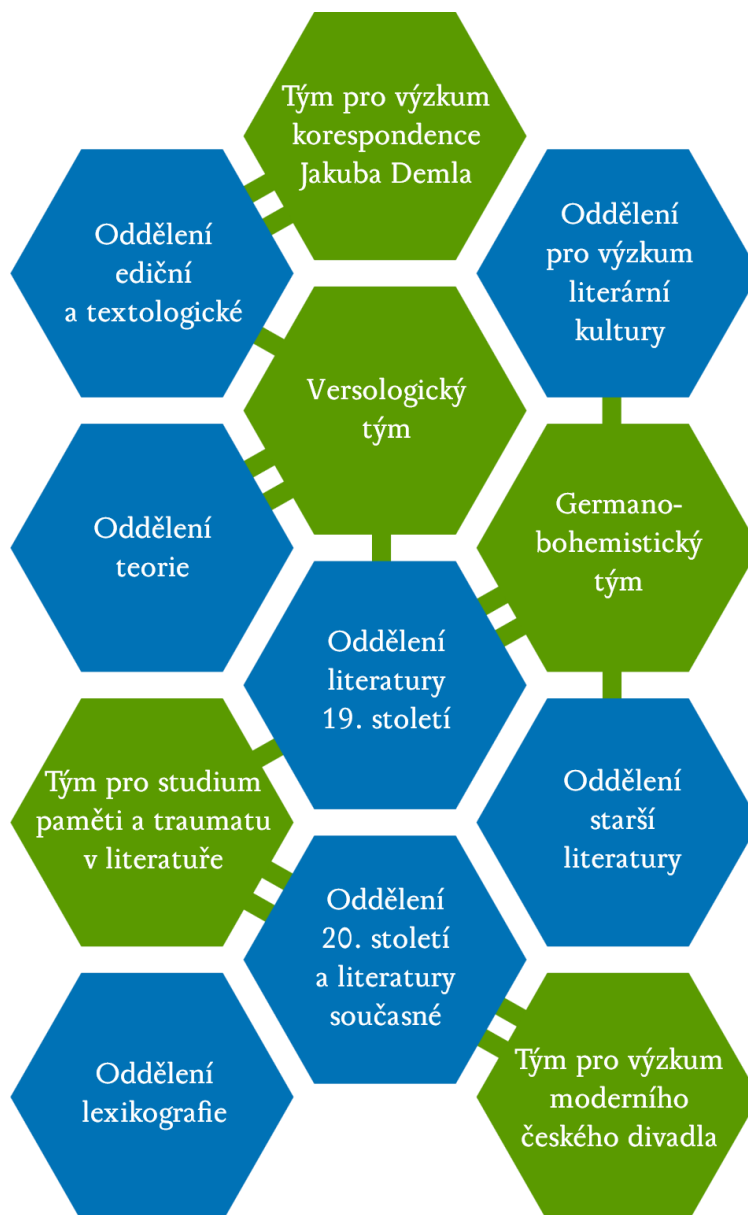
Podobně jako v případě celé AV ČR byly výzkumné aktivity ÚČL v roce 2020 ovlivněny epidemií koronaviru. Za situace, kdy musela být odložena či zrušena celá řada mezinárodních konferencí (mj. i VI. Kongres světové literárněvědné bohemistiky, přeložen na rok 2022), však vlastní výzkumná činnost neustala a některá vědecká setkání byla organizována v režimu online. Kromě toho věnoval ÚČL velké úsilí péči o veřejný prostor v situaci nouzového stavu. V rámci celoakademické akce *Věda na doma* nabídl ÚČL veřejnosti online výstavy, výukové materiály pro studenty a učitele, přednášky a další zdroje, jež pomáhaly vyrovnat se s touto výjimečnou situací. Z celkem 40 přednášek, jež byly v rámci *Vědy na doma* odvysílány, připravili pracovníci ÚČL devět. Na uzavření veřejných knihoven a nedostupnost pramenů a odborné literatury reagoval ÚČL rozsáhlými aktivitami

v oblasti digitalizace a novou strategií v oblasti otevřeného přístupu k informacím. V průběhu několika týdnů bylo v režimu open access zpřístupněno celkem 24 novějších publikací, mj. monografie věnovaná fenoménu cenzury v moderní české kultuře (*V obecném zájmu*, 2015), dále soubory interpretací nejnovější české literatury (knihy *V souřadnicích volnosti /2008/* a *V souřadnicích mnohosti /2014/*) či fundamentální slovníkové dílo, čtyřdílný *Lexikon české literatury* (1985–2008). Kromě toho ÚČL otevřel kompletní archiv hlavního oborového periodika *Česká literatura*, jenž je nyní v Digitální knihovně Akademie věd dostupný bez omezení od počátku vydávání až do roku 2020. Všechny tyto zdroje nadále zůstávají v režimu OA.

Nehledě na nepříznivé vnější okolnosti uveřejnili pracovníci ÚČL v roce 2020 celou řadu zásadních výstupů své odborné práce. Publikována byla mj. rozsáhlá kniha *Za obrysy média* (R. Müller, T. Chudý a kol.), v níž se pracovníci oddělení teorie s kolegy z dalších univerzitních pracovišť pokusili o systematické propojení literární a mediální vědy, a to v rozsahu a systematickosti, jež jsou unikátní v domácím i v mezinárodním měřítku. ÚČL v roce 2020 nadále působil jako garant při vydávání *České knihovny*, jediné knižní řady, která v současnosti v České republice prezentuje na úrovni aktuálního vědeckého poznání klasická díla literatury českých zemí bez ohledu na historickou epochu. Připraveny byly celkem čtyři svazky. Intenzivní výzkum probíhal také v rámci subdisciplín, jejichž rozvoj byl obnoven v návaznosti na závěry vnitroakademického hodnocení v roce 2015, teatrologii a v germanobohemistických studiích. Vydána byla monografie *Experiment jako kritika nacismu*, v níž Zuzana Augustová analyzuje dramatickou tvorbu autorů rakouské Vídeňské skupiny, která spojuje experimentální poetiku a současně téma kritiky nacismu. Germanobohemistický rozměr má inovativní publikace *Expresionistické drama z českých zemí* (edd. Z. Augustová, L. Jungmannová, A. Merenus), jež tvoří úvodní svazek nové knižní řady *Drama* a v níž jsou představeny a do historických souvislostí zařazovány expresionistické hry z počátku 20. století, jejichž autory jsou nejen čeští dramatikové (mj. Jan Bartoš, Arnošt Dvořák, Ladislav Klíma, Jiří Wolker), ale také soudobí spisovatelé německojazyční (Max Brod, Franz Kafka ad).

Intenzivní aktivity rozvíjela také výzkumná infrastruktura *Česká literární bibliografie*, jež v rámci working group Bibliographical Data při ERIC DARIAH-EU uspořádala několik mezinárodních workshopů. V závěru roku byla spuštěna zcela nová podoba jejích webových stránek, na nichž jsou data přístupna prostřednictvím moderního discovery systému VuFind. Důležitý vědecký výstup spojený s výzkumnou infrastrukturou představuje monografie Vojtěch Malínka *Oborová analytická bibliografie*, fixující obecná metodologická východiska této subdisciplíny.

1.2 Činnost výzkumných útvarů

Obr. 1.2: Struktura výzkumných útvarů ÚČL; zdroj: ÚČL

Oddělení starší literatury

V roce 2020 se badatelské zájmy členů Oddělení starší literatury koncentrovaly kolem dvou tematických oblastí, z nichž první je časově ukotvena v písemnictví pozdního středověku (14.–15. století), druhá pak v raně novověké „barokní“ literatuře (17. a 18. století). V rámci první oblasti se členové oddělení soustředili na přípravu *Výkladového slovníku literatury lucemburské doby* (1310–1437), jehož genezi představili akademické veřejnosti při vystoupení v Literárněvědném fóru (10. 11. 2020). Druhou oblast zastupuje výzkum raně novověké homiletiky (Daniel Soukup) a dramatu (Magdaléna Jacková). V létě 2020 se novou členkou oddělení stala medievistka Věra Soukupová, která se ve svém dvouletém postdoktorálním projektu (program AV ČR Podpora perspektivních lidských zdrojů, PPLZ) věnuje tématu Využití personifikace v české literatuře 14.–16. století.

Pracovníci Oddělení starší literatury se v uplynulém období také věnovali individuálním projektům, které jsou ve větší míře vázány na grantové rozpočty. Magdaléna Jacková spolu s Janem Linkou finalizovala projekt *Raně novověké biblické drama v českých zemích*, který podpořila Grantová agentura ČR a jenž byl prodloužen do 31. 7. 2021. V současnosti je připravena k vydání závěrečná publikace. Matouš Jaluška úspěšně ukončil postdoktorální projekt PPLZ s názvem *Posvátné a světské v bohemikální fikci pozdního středověku*. Výsledky projektu byly komisí hodnoceny velmi pozitivně. Daniel Soukup spolu s Matoušem Turkem pokračovali v roce 2020 ve výzkumu a dílčích prezentacích GA ČR standardního projektu, č. 19-12859S, *Jeruzalém a jeho odraz v kultuře středověkých českých zemí* (ÚČL je v roli spoluřešitele, hlavní řešitel: ÚDU AV ČR). Matouš Turek rovněž pracoval na disertační práci *Obrazy lesa v narativních a literárních pramenech pozdního středověku* a souběžně se podílel na vydání a redakci kolektivní monografie *Jak psát transkulturní literární dějiny?* (Praha: Akropolis, vřočeno 2019), která vznikla v rámci úkolů germanobohemistického týmu.

Oddělení starší literatury spolupřátalo v roce 2020 dvojici online konferencí: *Dílno diachronní naratologie II – Narativní a textová koherence* (8. – 9. 9.), kterou spolu s Alicí Jedličkovou připravil Matouš Jaluška a aktivně na ní vystoupila M. Jacková a M. Jaluška, a mezinárodní konferenci *Kázne a řeči II.: Kazatelstvo v čase krízy* (30. 11. – 1. 12.), kterou za ÚSL SAV připravila Erika Brtáňová a za ÚČL AV ČR Daniel Soukup. Výsledkem setkání bude kolektivní monografie, jež naváže na publikaci *Z dějin kázňové prózy I.* (eds. E. Brtáňová – D. Soukup; Bratislava: Veda 2019).

Obr. 1.3: Plakát s programem konference *Kázne a řeči II.*; zdroj: ÚSL SAV

Kázne a řeči II.: Kazatelstvo v čase krízy
PROGRAM ON-LINE VEDECKÉJ KONFERENCIE

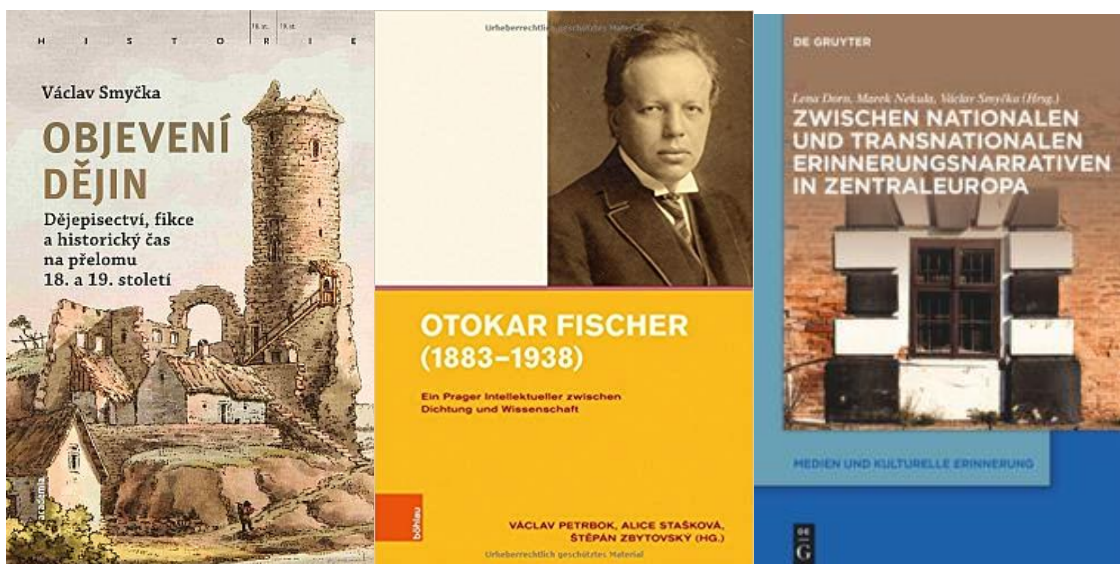
Postupujte nás na on-line vedeckú konferenciu, ktorá sa koná v dňoch 30. novembra a 1. decembra 2020. Prístup je slobodný na [e-link](#), ktorý bude každý registrovaným účastníkom.

pondelok 30. november 2020	úterok 1. december 2020
08:00 – 09:00 hod. Otvorenie konferencie	08:00 – 09:00 hod. 1. mezinárodná konferencia o čase krízy
09:00 – 10:00 hod. Otvorenie konferencie	09:00 – 10:00 hod. 2. mezinárodná konferencia o čase krízy
10:00 – 11:00 hod. 1. mezinárodná konferencia o čase krízy	10:00 – 11:00 hod. 3. mezinárodná konferencia o čase krízy
11:00 – 12:00 hod. 2. mezinárodná konferencia o čase krízy	11:00 – 12:00 hod. 4. mezinárodná konferencia o čase krízy
12:00 – 13:00 hod. 3. mezinárodná konferencia o čase krízy	12:00 – 13:00 hod. 5. mezinárodná konferencia o čase krízy
13:00 – 14:00 hod. 4. mezinárodná konferencia o čase krízy	13:00 – 14:00 hod. 6. mezinárodná konferencia o čase krízy
14:00 – 15:00 hod. 5. mezinárodná konferencia o čase krízy	14:00 – 15:00 hod. 7. mezinárodná konferencia o čase krízy
15:00 – 16:00 hod. 6. mezinárodná konferencia o čase krízy	15:00 – 16:00 hod. 8. mezinárodná konferencia o čase krízy
16:00 – 17:00 hod. 7. mezinárodná konferencia o čase krízy	16:00 – 17:00 hod. 9. mezinárodná konferencia o čase krízy
17:00 – 18:00 hod. 8. mezinárodná konferencia o čase krízy	17:00 – 18:00 hod. 10. mezinárodná konferencia o čase krízy
18:00 – 19:00 hod. 9. mezinárodná konferencia o čase krízy	18:00 – 19:00 hod. 11. mezinárodná konferencia o čase krízy
19:00 – 20:00 hod. 10. mezinárodná konferencia o čase krízy	19:00 – 20:00 hod. 12. mezinárodná konferencia o čase krízy
20:00 – 21:00 hod. 11. mezinárodná konferencia o čase krízy	20:00 – 21:00 hod. 13. mezinárodná konferencia o čase krízy
21:00 – 22:00 hod. 12. mezinárodná konferencia o čase krízy	21:00 – 22:00 hod. 14. mezinárodná konferencia o čase krízy
22:00 – 23:00 hod. 13. mezinárodná konferencia o čase krízy	22:00 – 23:00 hod. 15. mezinárodná konferencia o čase krízy
23:00 – 24:00 hod. 14. mezinárodná konferencia o čase krízy	23:00 – 24:00 hod. 16. mezinárodná konferencia o čase krízy
24:00 – 25:00 hod. 15. mezinárodná konferencia o čase krízy	24:00 – 25:00 hod. 17. mezinárodná konferencia o čase krízy
25:00 – 26:00 hod. 16. mezinárodná konferencia o čase krízy	25:00 – 26:00 hod. 18. mezinárodná konferencia o čase krízy
26:00 – 27:00 hod. 17. mezinárodná konferencia o čase krízy	26:00 – 27:00 hod. 19. mezinárodná konferencia o čase krízy
27:00 – 28:00 hod. 18. mezinárodná konferencia o čase krízy	27:00 – 28:00 hod. 20. mezinárodná konferencia o čase krízy
28:00 – 29:00 hod. 19. mezinárodná konferencia o čase krízy	28:00 – 29:00 hod. 21. mezinárodná konferencia o čase krízy
29:00 – 30:00 hod. 20. mezinárodná konferencia o čase krízy	29:00 – 30:00 hod. 22. mezinárodná konferencia o čase krízy
30:00 – 31:00 hod. 21. mezinárodná konferencia o čase krízy	30:00 – 31:00 hod. 23. mezinárodná konferencia o čase krízy
31:00 – 32:00 hod. 22. mezinárodná konferencia o čase krízy	31:00 – 32:00 hod. 24. mezinárodná konferencia o čase krízy
32:00 – 33:00 hod. 23. mezinárodná konferencia o čase krízy	32:00 – 33:00 hod. 25. mezinárodná konferencia o čase krízy
33:00 – 34:00 hod. 24. mezinárodná konferencia o čase krízy	33:00 – 34:00 hod. 26. mezinárodná konferencia o čase krízy
34:00 – 35:00 hod. 25. mezinárodná konferencia o čase krízy	34:00 – 35:00 hod. 27. mezinárodná konferencia o čase krízy
35:00 – 36:00 hod. 26. mezinárodná konferencia o čase krízy	35:00 – 36:00 hod. 28. mezinárodná konferencia o čase krízy
36:00 – 37:00 hod. 27. mezinárodná konferencia o čase krízy	36:00 – 37:00 hod. 29. mezinárodná konferencia o čase krízy
37:00 – 38:00 hod. 28. mezinárodná konferencia o čase krízy	37:00 – 38:00 hod. 30. mezinárodná konferencia o čase krízy
38:00 – 39:00 hod. 29. mezinárodná konferencia o čase krízy	38:00 – 39:00 hod. 31. mezinárodná konferencia o čase krízy
39:00 – 40:00 hod. 30. mezinárodná konferencia o čase krízy	39:00 – 40:00 hod. 32. mezinárodná konferencia o čase krízy
40:00 – 41:00 hod. 31. mezinárodná konferencia o čase krízy	40:00 – 41:00 hod. 33. mezinárodná konferencia o čase krízy
41:00 – 42:00 hod. 32. mezinárodná konferencia o čase krízy	41:00 – 42:00 hod. 34. mezinárodná konferencia o čase krízy
42:00 – 43:00 hod. 33. mezinárodná konferencia o čase krízy	42:00 – 43:00 hod. 35. mezinárodná konferencia o čase krízy
43:00 – 44:00 hod. 34. mezinárodná konferencia o čase krízy	43:00 – 44:00 hod. 36. mezinárodná konferencia o čase krízy
44:00 – 45:00 hod. 35. mezinárodná konferencia o čase krízy	44:00 – 45:00 hod. 37. mezinárodná konferencia o čase krízy
45:00 – 46:00 hod. 36. mezinárodná konferencia o čase krízy	45:00 – 46:00 hod. 38. mezinárodná konferencia o čase krízy
46:00 – 47:00 hod. 37. mezinárodná konferencia o čase krízy	46:00 – 47:00 hod. 39. mezinárodná konferencia o čase krízy
47:00 – 48:00 hod. 38. mezinárodná konferencia o čase krízy	47:00 – 48:00 hod. 40. mezinárodná konferencia o čase krízy
48:00 – 49:00 hod. 39. mezinárodná konferencia o čase krízy	48:00 – 49:00 hod. 41. mezinárodná konferencia o čase krízy
49:00 – 50:00 hod. 40. mezinárodná konferencia o čase krízy	49:00 – 50:00 hod. 42. mezinárodná konferencia o čase krízy
50:00 – 51:00 hod. 41. mezinárodná konferencia o čase krízy	50:00 – 51:00 hod. 43. mezinárodná konferencia o čase krízy
51:00 – 52:00 hod. 42. mezinárodná konferencia o čase krízy	51:00 – 52:00 hod. 44. mezinárodná konferencia o čase krízy
52:00 – 53:00 hod. 43. mezinárodná konferencia o čase krízy	52:00 – 53:00 hod. 45. mezinárodná konferencia o čase krízy
53:00 – 54:00 hod. 44. mezinárodná konferencia o čase krízy	53:00 – 54:00 hod. 46. mezinárodná konferencia o čase krízy
54:00 – 55:00 hod. 45. mezinárodná konferencia o čase krízy	54:00 – 55:00 hod. 47. mezinárodná konferencia o čase krízy
55:00 – 56:00 hod. 46. mezinárodná konferencia o čase krízy	55:00 – 56:00 hod. 48. mezinárodná konferencia o čase krízy
56:00 – 57:00 hod. 47. mezinárodná konferencia o čase krízy	56:00 – 57:00 hod. 49. mezinárodná konferencia o čase krízy
57:00 – 58:00 hod. 48. mezinárodná konferencia o čase krízy	57:00 – 58:00 hod. 50. mezinárodná konferencia o čase krízy
58:00 – 59:00 hod. 49. mezinárodná konferencia o čase krízy	58:00 – 59:00 hod. 51. mezinárodná konferencia o čase krízy
59:00 – 60:00 hod. 50. mezinárodná konferencia o čase krízy	59:00 – 60:00 hod. 52. mezinárodná konferencia o čase krízy
60:00 – 61:00 hod. 51. mezinárodná konferencia o čase krízy	60:00 – 61:00 hod. 53. mezinárodná konferencia o čase krízy
61:00 – 62:00 hod. 52. mezinárodná konferencia o čase krízy	61:00 – 62:00 hod. 54. mezinárodná konferencia o čase krízy
62:00 – 63:00 hod. 53. mezinárodná konferencia o čase krízy	62:00 – 63:00 hod. 55. mezinárodná konferencia o čase krízy
63:00 – 64:00 hod. 54. mezinárodná konferencia o čase krízy	63:00 – 64:00 hod. 56. mezinárodná konferencia o čase krízy
64:00 – 65:00 hod. 55. mezinárodná konferencia o čase krízy	64:00 – 65:00 hod. 57. mezinárodná konferencia o čase krízy
65:00 – 66:00 hod. 56. mezinárodná konferencia o čase krízy	65:00 – 66:00 hod. 58. mezinárodná konferencia o čase krízy
66:00 – 67:00 hod. 57. mezinárodná konferencia o čase krízy	66:00 – 67:00 hod. 59. mezinárodná konferencia o čase krízy
67:00 – 68:00 hod. 58. mezinárodná konferencia o čase krízy	67:00 – 68:00 hod. 60. mezinárodná konferencia o čase krízy
68:00 – 69:00 hod. 59. mezinárodná konferencia o čase krízy	68:00 – 69:00 hod. 61. mezinárodná konferencia o čase krízy
69:00 – 70:00 hod. 60. mezinárodná konferencia o čase krízy	69:00 – 70:00 hod. 62. mezinárodná konferencia o čase krízy
70:00 – 71:00 hod. 61. mezinárodná konferencia o čase krízy	70:00 – 71:00 hod. 63. mezinárodná konferencia o čase krízy
71:00 – 72:00 hod. 62. mezinárodná konferencia o čase krízy	71:00 – 72:00 hod. 64. mezinárodná konferencia o čase krízy
72:00 – 73:00 hod. 63. mezinárodná konferencia o čase krízy	72:00 – 73:00 hod. 65. mezinárodná konferencia o čase krízy
73:00 – 74:00 hod. 64. mezinárodná konferencia o čase krízy	73:00 – 74:00 hod. 66. mezinárodná konferencia o čase krízy
74:00 – 75:00 hod. 65. mezinárodná konferencia o čase krízy	74:00 – 75:00 hod. 67. mezinárodná konferencia o čase krízy
75:00 – 76:00 hod. 66. mezinárodná konferencia o čase krízy	75:00 – 76:00 hod. 68. mezinárodná konferencia o čase krízy
76:00 – 77:00 hod. 67. mezinárodná konferencia o čase krízy	76:00 – 77:00 hod. 69. mezinárodná konferencia o čase krízy
77:00 – 78:00 hod. 68. mezinárodná konferencia o čase krízy	77:00 – 78:00 hod. 70. mezinárodná konferencia o čase krízy
78:00 – 79:00 hod. 69. mezinárodná konferencia o čase krízy	78:00 – 79:00 hod. 71. mezinárodná konferencia o čase krízy
79:00 – 80:00 hod. 70. mezinárodná konferencia o čase krízy	79:00 – 80:00 hod. 72. mezinárodná konferencia o čase krízy
80:00 – 81:00 hod. 71. mezinárodná konferencia o čase krízy	80:00 – 81:00 hod. 73. mezinárodná konferencia o čase krízy
81:00 – 82:00 hod. 72. mezinárodná konferencia o čase krízy	81:00 – 82:00 hod. 74. mezinárodná konferencia o čase krízy
82:00 – 83:00 hod. 73. mezinárodná konferencia o čase krízy	82:00 – 83:00 hod. 75. mezinárodná konferencia o čase krízy
83:00 – 84:00 hod. 74. mezinárodná konferencia o čase krízy	83:00 – 84:00 hod. 76. mezinárodná konferencia o čase krízy
84:00 – 85:00 hod. 75. mezinárodná konferencia o čase krízy	84:00 – 85:00 hod. 77. mezinárodná konferencia o čase krízy
85:00 – 86:00 hod. 76. mezinárodná konferencia o čase krízy	85:00 – 86:00 hod. 78. mezinárodná konferencia o čase krízy
86:00 – 87:00 hod. 77. mezinárodná konferencia o čase krízy	86:00 – 87:00 hod. 79. mezinárodná konferencia o čase krízy
87:00 – 88:00 hod. 78. mezinárodná konferencia o čase krízy	87:00 – 88:00 hod. 80. mezinárodná konferencia o čase krízy
88:00 – 89:00 hod. 79. mezinárodná konferencia o čase krízy	88:00 – 89:00 hod. 81. mezinárodná konferencia o čase krízy
89:00 – 90:00 hod. 80. mezinárodná konferencia o čase krízy	89:00 – 90:00 hod. 82. mezinárodná konferencia o čase krízy
90:00 – 91:00 hod. 81. mezinárodná konferencia o čase krízy	90:00 – 91:00 hod. 83. mezinárodná konferencia o čase krízy
91:00 – 92:00 hod. 82. mezinárodná konferencia o čase krízy	91:00 – 92:00 hod. 84. mezinárodná konferencia o čase krízy
92:00 – 93:00 hod. 83. mezinárodná konferencia o čase krízy	92:00 – 93:00 hod. 85. mezinárodná konferencia o čase krízy
93:00 – 94:00 hod. 84. mezinárodná konferencia o čase krízy	93:00 – 94:00 hod. 86. mezinárodná konferencia o čase krízy
94:00 – 95:00 hod. 85. mezinárodná konferencia o čase krízy	94:00 – 95:00 hod. 87. mezinárodná konferencia o čase krízy
95:00 – 96:00 hod. 86. mezinárodná konferencia o čase krízy	95:00 – 96:00 hod. 88. mezinárodná konferencia o čase krízy
96:00 – 97:00 hod. 87. mezinárodná konferencia o čase krízy	96:00 – 97:00 hod. 89. mezinárodná konferencia o čase krízy
97:00 – 98:00 hod. 88. mezinárodná konferencia o čase krízy	97:00 – 98:00 hod. 90. mezinárodná konferencia o čase krízy
98:00 – 99:00 hod. 89. mezinárodná konferencia o čase krízy	98:00 – 99:00 hod. 91. mezinárodná konferencia o čase krízy
99:00 – 100:00 hod. 90. mezinárodná konferencia o čase krízy	99:00 – 100:00 hod. 92. mezinárodná konferencia o čase krízy

Oddělení literatury 19. století

Oddělení literatury 19. století vydalo na přelomu let 2019 a 2020 rozsáhlé kolektivní výstupy svých předchozích páteřních projektů. Následně se soustředilo na výzkum literatury českých zemí „dlouhého 19. století“ z perspektivy: 1) konstituce moderní literární kritiky a kritické diskuse o literatuře (projekty GA ČR *Počátky novodobé literární kritiky v českých zemích 1770–1805*, *Autonomizace českého umění: průběh procesu v kritické recepci literární, výtvarné a hudební produkce 60. až 80. let 19. století*); 2) v rámci **Germanobohemistického týmu** pak metodologie psaní literárních dějin českých zemí v transkulturní perspektivě. Členové oddělení publikovali k oběma těmto výzkumným liniím studie v České republice i v zahraničí – další, rozsáhlejší výstupy včetně knižních jsou plánovány na rok 2021 (dokončovaná monografie k počátkům literární kritiky v českých zemích). Oddělení se mimoto stalo jedním z řešitelů mezioborového projektu *Libuše zpívá. Hudebnědramatická zpracování mytologického námětu ve středoevropské kultuře 17.–20. století*, ve spolupráci s Univerzitou Palackého. Oddělení je též zapojeno do grantového projektu oddělení teorie ÚČL AV ČR *Proměny narativních způsobů v české próze I* (Michal Charypar).

Individuální publikace členů oddělení reprezentovala v roce 2020 mj. disertační práce Václava Smyčky *Objevení dějin. Dějepisectví, fikce a historický čas na přelomu 18. a 19. století*, připravená do tisku v nakladatelství Academia. Kniha se zabývá proměnou vnímání historického času a zobrazování minulosti na přelomu 18. a 19. století. Ukazuje, jak rozvoj knižního trhu, historické fikce a vzájemná konkurence různých médií přispěly ke „zčasování“ kolektivních identit na prahu moderní doby. Václav Smyčka byl i jedním z redaktorů sborníku *Zwischen nationalen und transnationalen Erinnerungsnarrativen in Zentraleuropa*, připraveného do tisku v nakladatelství De Gruyter v roce 2021 (s M. Nekulou a L. Dorn). V červnu vyšel rovněž v nakladatelství Böhlau sborník *Otokar Fischer (1883–1938): Ein Prager Intellektueller zwischen Dichtung und Wissenschaft*, který edičně připravil (a předcházející vědeckou konferenci koncipoval) Václav Petrbock (s A. Staškovou a Š. Zbytovským); další osobnosti pražské germanobohemistiky se věnuje publikace *Arnošt Kraus (1859–1943): Wissenschaftler und Kulturpolitiker*, redigovaná V. Petrbockem, H. Březinovou a S. Höhnem, která byla odevzdána do tisku (její editoři koncipovali i stejnojmennou konferenci). Nové ediční počiny oddělení představovaly *Básně a prózy Vítězslava Háška v řadě Česká knižnice* (ed. Michal Fránek, Michal Charypar). Ladislav Futtera dokončoval, s publikačními mezivýstupy, svoji disertační práci o Krkonoších a Šumavě v literatuře 19. století.

Obr. 1.4: Obálky knih, jejichž autory či (spolu)editory byli v roce 2020 členové Oddělení literatury 19. století;
zdroj: Academia / Böhlau / de Gruyter

Členové oddělení vystoupili, vzhledem k epidemické situaci online, na konferencích a zvaných přednáškách v České republice, Německu a Itálii, věnovali se vysokoškolské výuce (Univerzita Karlova, Masarykova univerzita), redakční, spolkové (Mezinárodní komitét slavistů, Adalbert Stifter Verein, Maticе česká, IPSL, Česko-německo-slovenská komise historiků ad.) a popularizační činnosti (Týden vědy a techniky, REPROREG, Deutsches Kulturforum Östliches Europa, Arte France/Deutschland TV, Akademie vědomého občanství, výstava „ke stažení“ a pořady k výročí narození Boženy Němcové). Zkušenosti se sociotvornými fikcemi a mystifikacemi zúročili v projektu ALLEA *Fact or Fake*. Jejich odborná činnost přesáhla rovněž pole 19. století (např. edice česko-německých rozhovorů Jiřího Gruši, příprava doprovodných materiálů a konzultace expozice výstavy Naši Němci v Ústí nad Labem).

Oddělení 20. století a literatury současné

Práci Oddělení 20. století a literatury současné v roce 2020 určovala koordinovaná spolupráce na čtveřici úkolů: klíčový byl grantový projekt vedený Pavlem Janouškem *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava*, jenž v třetím roce svého řešení pokračoval projektovaným způsobem. Textově víceméně dokončeny byly v tuto chvíli téměř všechny kapitoly, nicméně probíhá jejich několikastupňová redakce tak, aby monografie mohla vyjít nejpozději v roce 2022. V průběhu roku 2020 finalizovaná dílčí publikace *Všechny vody Čech tečou do Německa?* (editorky Lucie Antošíková a Marie Brunová), tiskem v prvních měsících roku 2021, představila studie domácích a zahraničních spolupracovníků věnující se v Česku doposud spíš opomíjené problematice německé literatury a kultury za protektorátu.

V rámci *Akademické prémie*, jejímž nositelem je Pavel Janoušek, se dobře rozvíjela práce – již dříve konstituovaného – **Týmu pro výzkum moderního českého divadla** (vedoucí Aleš Merenus). Ten odevzdal do tisku publikaci *Expresionistické drama z českých zemí*, která vedle sebe čtenáři představuje

česky a německy psané, v Čechách a na Moravě vzniklé hry. Publikace zahajuje v nakladatelství Academia novou ediční řadu *Drama*, pro niž bude teatrologický tým připravovat komponované soubory divadelních her (nejbližší svazky budou věnovány hrám za normalizace zakázaným a dramatické surrealistické). V roce 2020 vyšel také další svazek edice *Theatrológica*, založené v roce 2019, tedy kniha Zuzany Augustové *Umění životu nebezpečné: Reflexe současného (nejen) německojazyčného divadla a literatury*. U svazku třetího, tj. prvního dílu *Slovníku českého dramatu 20. století*, probíhaly v roce 2020 pod vedením Aleše Merenuse dokončovací práce.

Nově zahájený projekt GA ČR s názvem *Původní česká protektorátní rozhlasová hra jako autonomizační projekt* (č. 20-213025), který v letech 2020-2022 řeší Lenka Jungmannová, se zabývá významným fenoménem protektorátní kultury – původními rozhlasovými hrami, které posilovaly národní sebevědomí a zároveň reprezentovaly proces formování rozhlasové hry jako samostatného uměleckého díla. Řešitelka v prvním roce práce začala s heuristickým výzkumem v archivu Českého rozhlasu a také s výzkumem v oblasti dobových rozhlasových časopisů.

Dvojice pracovních skupin soustředěných na literaturu 20. a 21. století využila rok 2020 k přechodu od hledání výzkumné koncepce k přímé práci na projektech. Tým Kateřiny Piorecké, věnující se meziválečnému období, zformuloval ve spolupráci s kolegy z jiných pracovišť Akademie věd, zejména z Ústavu dějin umění, společný projekt *Umění, gesto, argument*, v jehož rámci jsou zkoumány vztahy mezi uměleckou tvorbou a politikou. Přizváni k projektu byli odborníci z mnoha dalších uměnovědných oborů (zejména dějin umění, teatrologie, filmové vědy, muzikologie), a byl tak vytvořen tým nejen z pracovníků ÚČL a Ústavu dějin umění AV ČR, ale i z Ústavu slovenské literatury SAV Bratislava, Slovenské národní galerie či Západočeské galerie Plzeň. Plánovaným výstupem bude vícesvazková mezioborová monografie a výstavy, které by měly proběhnout v Plzni a Bratislavě. V roce 2020 byla dokončena formulace výchozích tezí a proběhly práce na koncepčním a tematickém vymezení výzkumu. Zúčastnění začali pracovat na příspěvcích, takže se 13. 11. 2020 mohl online uskutečnit pracovní workshop, na němž promluvil osm řečníků a aktivně se zapojilo přes třicet diskutujících.

Tým Aleny Šidákové Fialové, zkoumající literaturu polistopadovou, společně se slovenskými badateli připravoval k tisku publikaci *Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989*. Původní záměr vydat tuto knihu ještě v roce 2020 zpozdila epidemická situace. Souběžně započaly přípravy dalšího svazku tzv. „Souřadnic“, který bude tentokrát věnován literatuře vydané mezi roky 2011–2020. Část týmu vedená Karlem Pioreckým pak ve spolupráci s Českým národním korpusem pracovala na digitálním *Korpusu současné poezie*, který umožňuje poetologickou analýzu současné básnické tvorby za využití statistických a matematických metod.

Oddělení pro výzkum literární kultury

Na půdě Oddělení pro výzkum literární kultury probíhaly práce na jednom mezinárodním projektu a třech projektech podporovaných GA ČR. Dva členové oddělení se věnovali psaní individuálních

monografií. Po vydání knihy *Kulturní vetřelec: Dějiny čtení – kalendárium* (Brno: Host 2020) zahájil Jiří Trávníček práci na monografii o spisovatelce Betty MacDonaldové, jejíž humoristické prózy se staly výrazným fenoménem české čtenářské kultury. Na pravidelných schůzkách oddělení se diskutovalo o dílčích kapitolách knihy Stefana Segiho, jež je věnována politické korektnosti v české polistopadové literatuře. Rukopis monografie *Nekorektní literatura: Kapitoly z kulturních válek* bude dokončen v létě 2021. Kritickým čtením kolegů rovněž prošla monografie Romana Kandy *Český literárněvědný marxismus: Kapitoly z moderního projektu*, představující hlavní výstup projektu GA ČR (GA17-22913S). Monografie byla odevzdána do tisku a vyšla v koedici ÚČL a nakladatelství Host v roce 2021.

Rokem 2020 započalo řešení dvou projektů, jež získaly podporu GA ČR a jejichž řešitelské týmy se skládají z členů různých oddělení. Řešitelský tým prvního z nich, projektu *Obrysy české populární literatury 1918–1939: díla a kontexty* (GA20-09848S, hlavní řešitel Pavel Kořínek), započal s knihovním a archivním průzkumem relevantních fondů a provedl bibliografické sondy do československého novinového tisku. Současně byly zahájeny práce na textu rámuující úvodové studie a na vzorových kapitolách. V závěru roku 2020 uspořádal projektový tým pracovní seminář *Bestsellery první republiky a populární literatura*, na kterém vystoupili kromě řešitelů i odborníci z dalších oborových institucí v ČR a SR.

Cílem druhého nově zahájeného projektu, *Život jednoho románu: Vaculík v Český snář v literární komunikaci* (GA20-07879S, hlavní řešitel Petr Šámal), je připravit dvousvazkové komentované kritické vydání *Českého snáře* Ludvíka Vaculíka pro edici *Česká knižnice*; vedlejšími výstupy budou studie a příprava digitální edice. V prvním roce řešení proběhly rešerše v archivech (především v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, Moravském zemském muzeu, Archivu bezpečnostních složek, Národním konzervačním fondu Národní knihovny a archivu nakl. Atlantis), byly provedeny opisy a kolace rukopisů, byl stanoven výchozí text kritické edice a navržena koncepce svazků. Vedle přípravných editorských prací se tým věnoval práci na komentářích a rejstřících. Za tímto účelem proběhl pramenný výzkum a byli kontaktováni pamětníci, s nimiž byly vedeny řízené rozhovory.

O rok bylo prodlouženo řešení mezinárodního výzkumného projektu *READ IT – Reading Europe Advanced Data Investigation Tool* (1. 6. 2018–31. 12. 2021; mezinárodně JPICHDH.17035, národně MŠMT 8F18003). Cílem tohoto evropského projektu je vytvořit digitální prostředí, které dokáže v digitalizovaných textech rozpoznávat tzv. čtenářské zážitky a ukládat získaná data do specializované databáze. Český tým – z oddělení VLK to jsou Michael Wögerbauer (hlavní řešitel), Jiří Trávníček a Claire Mádlová, externě Tomáš Suk (ÚČL), Anežka Kuzmičová (FF UK), Roar Lishaugen (Universitetet i Oslo) a Damiano Rebecchini (Università degli studi di Milano) – se zapojil zejména do testování algoritmů pro identifikaci čtenářských zážitků ve francouzských, německých a českých textech. Výzvu přitom představovalo zejména přenastavení od strojového učení na vyhledávání podle pevně daných pravidel (rule-based). Kromě četných videokonferencí menšího formátu se ve dnech 20.–21. 10. 2020 odehrála virtuální konference (Virtual London) projektu organizovaná kolegy z Open University. Její první den byl vyhrazen praktickým otázkám řešení projektu, druhý den pak sloužil prezentacím případových studií (z českého týmu představili

své práce A. Kuzmičová a R. Lishaugen). Počátkem prosince pak probíhalo oponentní řízení, v jehož rámci komise odborníků ověřila a celkově kladně zhodnotila průběh, výsledky a naplnění cílů řešení české části projektu.

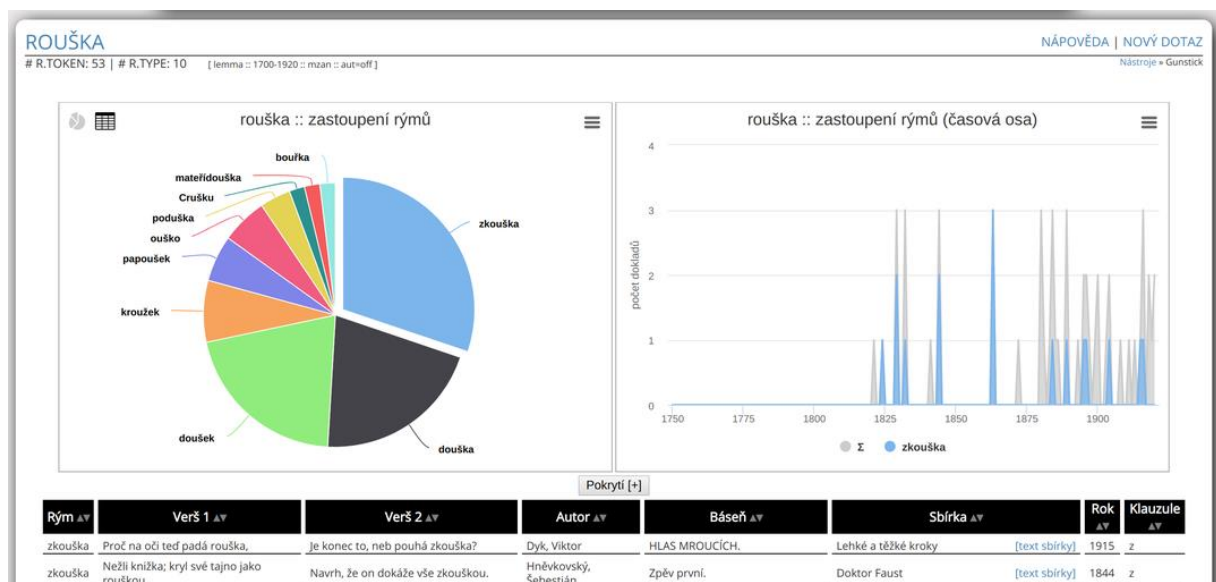
Oddělení teorie

Těžiště činnosti Oddělení teorie leží aktuálně ve třech oblastech. První představuje poetika české poezie a prózy, realizovaná zejména prostřednictvím výzkumu verše (kvantitativně-korpusové přístupy) a vyprávění (výzkum proměn narativních způsobů v české próze 19. století). Druhou oblastí je teorie literatury, zastoupená zvláště výzkumem mediality literatury a intermediálních vztahů. Třetí oblast tvoří mapování vývoje českého literárněvědného strukturalismu.

V oblasti poetiky poezie byla dokončena anglicky psaná monografie Petra Plecháče *Versification and Authorship Attribution* (vyjde v roce 2021) a započat projekt *Sémantika a intonace českého verše počátku 20. století* (řešitel Robert Kolár). V oblasti poetiky prózy se do posledního roku tříleté podpory ze strany GA ČR dostal projekt *Proměny narativních způsobů v české próze I.* (řešitelka Alice Jedličková): byly dopracovány tematické kapitoly (autorita vypravěče, vypravěčský komentář, řeč postav) a zahájena jejich editace zaměřená na vzájemnou souvztažnost pojednávaných témat a sjednocení postupu výkladu. Průběžné výsledky byly roku 2020 prezentovány celkem 13 studii a také na *Dílně diachronní naratologie II*, jejímž tématem byla „Narativní a textová koherence: Absence, latence, (ne)samozřejmost“ a již se aktivně zúčastnili pracovníci napříč odděleními ÚČL spolu s kolegy z kolegyněmi a kolegy dalších institucí (FF UK, FF MU, FF OU).

V roce 2020 byla publikována obsáhlá kolektivní monografie *Za obrysy média* (R. Müller – T. Chudý a kol.), hlavní výstup projektu *Literární komunikace ve světle média* (řešitel Richard Müller). V rámci projektu *Dějiny a současnost českého strukturalismu* (řešitel Ondřej Sládek) se práce soustředila na průzkum počátečního období Pražského lingvistického kroužku a neznámých archivních materiálů týkající se badatelské činnosti V. Mathesia, J. Mukařovského a B. Havránka. Kromě toho se připravovala edice dalšího svazku dosud nepublikovaných přednášek J. Mukařovského (o románu, novele a fikci). Bohumil Fořt pokračoval v práci na chystané anglicky psané monografii o životě a díle Lubomíra Doležela mapováním jeho rozsáhlého lingvistického bádání a souvislostí s Pražskou školou.

V tandemu grantových projektů *NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent* (mezinárodní síť řízená Instytutem Badań Literackich PAN) a *Média kulturní opozice v Československu* (národní síť utvořená s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR a Filosofickým ústavem AV ČR), se Jan Matonoha s Petrou Loučovou a Eduardem Burgetem, členem Oddělení literární lexikografie, zaměřili na problematiku tzv. šedé zóny, spoluúčasti zahraničních studentů bohemistiky na československé alternativní kultuře, fenoménu zvukového samizdatu či kontinuity a diskontinuity československého samizdatu (porevoluční Klub osvobozeného samizdatu).

Obr. 1.5: Četnost rýmů na slovo „rouška“ dle nástrojů Versologického týmu; zdroj: Facebook Versologického týmu / ÚČL

Většina plánovaných akcí byla kvůli pandemii covid-19 zrušena (např. mezinárodní versologická konference *Tackling the Toolkit*, v roce 2021 ale vyjde sborník příspěvků pro tuto konferenci původně připravovaných) nebo se přesunula na rok 2021 (např. mezinárodní konference *Samizdat as a transnational phenomenon. Transfers of texts, ideas, technologies and money*).

Oddělení ediční a textologické

Na konci roku 2020 byl v Edičním a textologickém oddělení ukončen grantový projekt *Od pramene k edici*, který byl od roku 2016 řešen za podpory Ministerstva kultury ČR (program NAKI II) ve spolupráci s pražským Památkem národního písemnictví. Jeho hlavním výstupem bylo vybudování nového editačního rozhraní pro dlouhodobě vydávanou ediční řadu *Kritická hybridní edice*. S využitím tohoto softwaru členové oddělení současně pokračovali na ediční přípravě nových kritických vydání Erbenovy *Kytice* a básnického díla Karla Tomana.

V systematicky vydávané ediční řadě *Česká knižnice* byly publikovány v roce 2020 nové čtyři svazky (F. Bridel, V. Hálek, K. Poláček, J. Zábřana) a nová série *Seminářů České knižnice*, jež přináší interpretace zásadních děl české literatury a cílí jednak na vyučující literární výchovy na středních školách, jednak na studenty vyšších ročníků středních škol a proseminářů škol vysokých. K široké čtenářské veřejnosti se obracejí internetové stránky *České knižnice* (www.kniznice.cz), které byly v průběhu roku 2020 významně rozšířeny.

Členky **Týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla** zpracovávaly rozsáhlé konvoluty korespondence J. Demla s J. Durychem a J. Florianem. Současně významně pokročily v průzkumu Demlovy rukopisné pozůstalosti a shromáždily množství dopisů Demlových přátel z období po druhé světové válce. K popularizaci Demlova života a díla přispěla vedoucí týmu Daniela Iwashita realizací knižního průvodce *Pouť na Svatou Horu, aneb, Po stopách Jakuba Demla*.

Obr. 1.6: Internetové stránky projektu *Od pramene k edici* na webu PNP; zdroj: <http://naki01.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/>

Jednotliví členové oddělení koordinovali vydávání knižních řad *Varianty* a *Czech Literature Studies* a zajišťovali provoz nakladatelské činnosti ÚČL. S ohledem na pandemickou situaci bylo přesunuto z obvyklého podzimního termínu pravidelně pořádané *Textologické kolokvium* (uskuteční se v roce 2021). Značnou část své badatelské kapacity mohli členové oddělení věnovat individuálním výzkumným projektům jak v kooperaci s dalšími odděleními ÚČL (např. ve spolupráci s Oddělením pro výzkum literární kultury / Centrem pro studia komiksu či Versologickým týmem), tak samostatným nebo kolektivním (zvl. edičním) projektům ve spolupráci s partnerskými organizacemi (např. FF UK, IPSL). Skupina členů oddělení v průběhu roku participovala na přípravě komentované kritické edice *Českého snáře* Ludvíka Vaculíka (grantový úkol GA ČR pod vedením P. Šámalá). V kooperaci s Filozofickou fakultou UK byla vydána obsáhlá antologie povídek z bělohorské doby *Horo Bílá – horo kletá!* (edd. Petra Hesová, V. Vaněk), J. Říha pro edici Antologie Institutu pro studium literatury edičně připravil čítanku textů *Čtení o Janu Nerudovi*.

Oddělení literární lexikografie

Členové Oddělení literární lexikografie se od roku 2019 věnují revizi a aktualizaci personálních hesel internetového *Slovníku české literatury po roce 1945 online* v rozsahu A–L. Při abecedním postupu v roce 2020 zpracovali hesla zemřelých autorů v rozsahu H–J. Předmětem revizí byly a jsou především bibliografické údaje, ověřovány byly však také údaje biografické, v případě potřeby byly rozšiřovány výkladové pasáže, u všech hesel je významně doplňována rubrika sekundární literatury a ilustrační obrazový doprovod. Vedle toho pracovníci oddělení několika pokusnými hesly zahájili práci na neméně náročné revizi a aktualizaci hesel literárních periodik.

S vročením 2019 vyšla počátkem roku 2020 publikace *Dějiny české detektivky*, kterou spolu s Pavlem Mandyssem napsal Michal Jareš. Andrea Vítová připravila v roce 2020 knihu *Václav Levý. Legenda*

o nadaném kuchťíkovi, věnovanou životu a dílu sochaře 19. století, který je považován za jednoho ze zakladatelů českého moderního sochařství (byl také učitelem Josefa Myslbeka). Autorka se v knize soustředí zejména na období poloviny čtyřicátých let, kdy Levý působil ve středočeském Liběchově. Publikace má sice zčásti popularizační charakter, současně však jde o nezanedbatelný příspěvek k regionálním dějinám umění. Pavel Šidák přispěl do kolektivních publikací *Za obrysy média: Literatura a medialita a Zrození lidu v české kultuře 19. století*. Alena Příbáňová napsala do polského časopisu *Poznańskie Studia Slawistyczne* stat *Czech Samizdat Archives – The Past and the Present*. Všichni pracovníci oddělení kromě toho pokračovali v přípravách svých individuálních knižních monografií, jejichž vydání je plánováno na příští léta.

Eduard Burget se spolu s kolegy z oddělení teorie Petrou Loučovou a Janem Matonohou zapojil do projektu *NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent*, který je od října 2017 podporován v rámci evropského programu COST a národního projektu INTER-EXCELLENCE *Média kulturní opozice v Československu* (od června 2018 ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR a Filozofickým ústavem AV ČR). Cílem obou projektů je iniciovat novou etapu výzkumu kulturního disentu v bývalých socialistických zemích a vytvořit platformu pro jeho multidisciplinární a nadnárodní pojetí. Michal Jareš se jako člen řešitelského týmu zapojil do projektu GA ČR *Obrysy české populární literatury 1918–1939: díla a kontexty*, který je řešen v rámci Oddělení pro výzkum literární kultury.

Členové lexikografického oddělení vystoupili v roce 2020 s příspěvky na různých konferencích a sympoziích: Andrea Vítová se zúčastnila 40. ročníku plzeňského mezioborového sympozia na téma *Od práce k zábavě. Volný čas v české kultuře 19. století*, Eduard Burget se v krátkém období mezi jarní a podzimní fází celostátní karantény s příspěvkem zúčastnil konference *Zdeněk Kalista mezi historiografií a literaturou*. Michal Jareš vystoupil na semináři *Literárnokritická reflexia slovenskej literatúry 2019/2020*, který v Bratislavě uspořádal tamní Ústav slovenskej literatúry SAV, a promluvil též na online sympoziu *Bestsellery první republiky a populární literatura*.

1.3 Z dokončovaných projektů

Raně novověké biblické drama v českých zemích

Dokončením monografie *Komedie nové a duchovní*, která vyjde v roce 2021 v nakladatelství Scriptorium, se v roce 2020 završil projekt *Raně novověké biblické drama v českých zemích* (GA ČR, 2017–2019), na němž pracovali Magdaléna Jacková a Jan Linka.

Šestnácté století bylo v řadě evropských zemí zlatým věkem biblických her. Platí to i pro české země, kde tyto hry představují mezi dochovanými texty z předbělohorského období nejpočetněji zastoupený dramatický žánr. Mezi českými badateli se však biblická dramata dosud netěšila příliš velkému zájmu. Z dnes známých šestnácti jich bylo novodobě vydáno osm. Až na výjimky se však

jedná spíše o čtenářské než kritické edice, z velké části navíc pocházející z 19. nebo prvních dvou třetin 20. století. Dalšíh osm dramát, čtyři česká a čtyři latinská, zatím zůstávalo dostupných pouze v původních tiscích.

I literatura o bohemikálním biblickém dramatu je poměrně skromná, zejména ve srovnání s jinými zeměmi. Dílčí studiu věnovali literární historici (např. Josef Hrabák, Jaroslav Kolár, Milan Kopecký), z teatrologů se jím nejvíce zabývala Milena Cesnaková-Michalcová. Informace o biblických hrách můžeme čerpat i z obecných dějin divadla nebo literatury, encyklopedií či úvodů k jednotlivým edicím. Aniž však chceme zmenšovat význam těchto děl, je třeba vztít v úvahu, že poznatky v nich obsažené jsou často spíše stručné a obecné, vyžadující zpřesnění nebo doplnění. Chybí zvláště zasazení her do kontextu soudobého evropského dramatu i detailnější srovnání s jejich předlohami (v případě překladů a adaptací) a biblickými hrami z jiných zemí.

Obr. 1.7: Obálka připravované knihy; zdroj: Scriptorium

Cílem přítomného projektu proto bylo poskytnout zájemcům vůbec první monografii o bohemikálním biblickém dramatu, která představuje tento typ her přesněji a ve větší šíři, pokouší se poopravit některá podle názoru řešitelského týmu nesprávná tvrzení a doplňuje onen zmiňovaný chybějící kontext. Kniha přináší také kritickou edici čtyř českojazyčných biblických her, které

moderní vydání dosud postrádaly. Jedná se o tři překlady německých dramát (Mikuláš Konáč z Hodiškova: *Hra z historií Judit pilně vybraná*, Mikuláš Vrána: *Komedie česká o ctné a šlechetné vdově Júditě a o Holofernovi*, Daniel Stodolius z Požova: *Nová žalostivá hra o strašlivém podvrácení Sodomy a Gomorry a o obětování Isaaka*) a jednu původní hru (*Historia duchovní o Samsonovi*). Součástí knihy bude rovněž datový disk, na němž čtenář najde transliteraci a digitalizované originály vydávaných her.

Zakladatelský výzkum mediality literatury

Na půdě ÚČL AV ČR byly v letech 2017–2020 vypracovány metodologické základy pro výzkum mediality literatury a jejího vztahu k ostatním médiím. Projekt pod vedením Richarda Müllera se dovršil publikací *Za obrysy média: Literatura a medialita* (Karolinum – ÚČL AV ČR 2020). V této knize jsou formulovány principy uvedení literární a mediální vědy na společný základ, které jsou inovátorské i ve světovém kontextu.

Výzkumný tým čítal devět členů ze čtyř výzkumných pracovišť – kromě ÚČL AV ČR se zapojili také badatelé z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK, Ústavu filosofie a religionistiky FF UK a Filosofického ústavu AV ČR. Výzkum byl intenzivně diskutován (mj. v rámci dvou dlouhodobých zahraničních badatelských stáží) rovněž se světovými odborníky na oblast mediality literatury, Johnem Guillorym z New York University, Irinou O. Rajewsky z Freie Universität Berlin a Larsem Elleströmem z Lunds Universitet. Projekt navazoval úžeji také na výzkum intermediality, rozvíjející se v rámci ÚČL AV ČR již od roku 2010 (Stanislava Fedrová, Alice Jedličková). Jedním z výstupů – vedle řady studií a konferenčních vystoupení – byl též cyklus tematických přednášek Literárněvědného fóra (spoluorganizátoři Karel Piorecký a Richard Müller).

Iničiační ráz výzkumu spočívá v tom, že jsou zkoumány podmínky mediálního diskurzu v dlouhé historické perspektivě. Pro spojení literární vědy s mediální vědou je totiž třeba začít vysvětlením toho, proč zůstával pojem média a zájem o něj dlouho absentní nebo latentní (to má počátek již v Aristotelově *Poeticé*) a proč se vynořoval teprve postupně. Část odpovědi spočívá v idealistickém dědictví literární estetiky a filozofie. Důvodem je však také omezení mediálních studií na technické aspekty médií. Ukazuje se, jak konkrétně poznamenává historická skrytost mediální problematiky literární vědu 20. a 21. století a proč a v jaké míře zůstává vlastní mediální věda vůči literatuře jako svébytnému médiu povytce netečná.

Knihy se dočkala výrazně pozitivního recenzního ohlasu v tištěných i elektronických médiích. Jak píše Jakub Vaněk: „Představa slepé skvrny myšlení o literatuře, kterou představuje koncept média, vůle ke kontextualizaci literatury v mediálním rámci a kritické přehodnocení tradice vlastní disciplíny naznačují situovanost knihy na pomyslné mezi, která otevírá možnost jiného chápání literatury v analogicky proměněném společenském kontextu. Překonání ostychu způsobeného stigmatizací (nových) médií a jejich skeptickým hodnocením z hlediska historicky dominantního média literatury se díky knize *Za obrysy média* jeví jako velmi důležitý krok i příslib bohatého dobrodružství.“ A jak dokládají ve slovenském oborovém časopise *World Literature Studies* Bogumiła Suwara s Markem Debnárem: „Fakt, že táto kniha vychádza z prostredia literárnej vedy, filozofie,

teórie médií a ďalších subsumovaných disciplín, z nej robí unikátne dielo. Prínosom monografie pre globálny výskum média je to, že sa autorom podarilo prelomiť mýtus neprekonateľnej vzdialenosti medzi americko-britským teoretizovaním o médiách a jeho kontinentálnym variantom.“

Obr. 1.8: Obsáhlá kolektivní monografie *Za obrysy média* vyšla v koedici Ústavu pro českou literaturu AV ČR a nakladatelství Karolinum; zdroj: ÚČL

1.4 ÚČL na cestě za HR Excellence in Research Award

V roce 2020 proběhly první kroky k zařazení ÚČL mezi výzkumné organizace, které usilují o získání *HR Excellence in Research Award* (HR Award) za plnění Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R), díky tomu se v ÚČL odehrály výrazné změny v oblasti péče o výzkumné pracovníky a v úvahách o dalším koncepčním rozvoji této oblasti. Celý proces byl podpořen projektem z programu OP VVV s názvem *Rozvoj kapacit ÚČL AV ČR pro výzkum a popularizaci (RKÚ)*, jehož celkový rozpočet činí 25 793 985,34 Kč.

Výzkumné organizace nesoucí toto ocenění deklarují soulad svého chodu s principy Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Kodexem chování pro přijímání výzkumných pracovníků. ÚČL se k implementaci těchto zásad přihlásil prostřednictvím ředitele Pavla Janáčka dne 1. 4. 2020, čímž vstoupil do úvodní fáze celého procesu. V návaznosti na tento akt byl sestaven tým, který celý proces zajišťuje. Ředitel jmenoval svým pověřencem pro proces získávání HR Award Karla Pioreckého, který společně s koordinátorem projektu RKÚ Tomášem Sukem celý proces řídí.

Obr. 1.9: Setkání vedení s projektozým týmem RKÚ; zdroj: ÚČL

Aby byl zajištěn soulad veškerých implementačních kroků s kulturou instituce a jejím dlouhodobým strategickým směřováním, došlo hned v úvodní fázi řešení k rozdělení týmu do dvou složek. Na jedné straně tak vznikla řídicí komise složená částečně ze členů vedení organizace včetně

ředitele ÚČL, tato část projednávala dílčí kroky na úrovni kolegia ředitele. Na straně druhé intenzivní činnost vykazovala pracovní skupina, která vytvářela analýzy, dodávala podklady a zapracovávala připomínky.

Tým kladl důraz na prolnutí HRS4R s institucionální kulturou, tedy aby celý proces vyrostl zevnitř ÚČL. Z toho důvodu byli do komise jmenováni také zástupci výzkumných pracovníků dle kvalifikačních stupňů. Ti plní funkci dozorčího a konzultačního orgánu. Pracovní skupina zorganizovala mezi zaměstnanci rozsáhlé dotazníkové šetření, které zjišťovalo jejich postoje a potřeby související s pracovními podmínkami a dalšími oblastmi, jichž se dotýká Charta a Kodex. Ke konci roku tým RKÚ dopracovával dva ze tří dokumentů, které jsou předkládány v této úvodní fázi Evropské komisi, a to OTM-R analýzu a Gap analýzu. Z těchto analýz vzejde v roce 2021 Akční plán ÚČL.

Historie snahy o získání HR Award se začala odvíjet již v roce 2019, kdy ÚČL využil výzvu MŠMT a zpracoval návrh projektu RKÚ. Díky úspěchu v dotační soutěži získal ÚČL v roce 2020 významné finanční prostředky, které pomáhají zajistit jak procesy související přímo s implementačním procesem HR Award, tak zároveň financovat konkrétní podpůrné aktivity včetně personálního zajištění. Díky této podpoře tak ÚČL mohl posílit oblast personalistiky, projektovou podporu, mezinárodní spolupráci, otevřený přístup k vědeckým informacím a digitalizaci a v neposlední řadě také popularizaci vědy.

Rok 2020 byl ve znamení přípravných aktivit, přesto bylo možné vidět už první konkrétní výsledky. Mezi ty stěžejní patří například příprava pilotáže dalšího systému vzdělávání, příprava 15 krátkodobých stáží pracovníků ÚČL na zahraničních pracovištích a 12 hostujících pobytů v ÚČL (a to navzdory pandemické situaci), příprava přechodu časopisů *Česká literatura* a *Cornova* do režimu open access či zlepšení popularizačních aktivit a prezentace ÚČL směrem k široké veřejnosti. Zaměstnancům nově nabízí podporu samostatná personalistka.

1.5 Činnost výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie

V roce 2020 se výzkumná infrastruktura *Česká literární bibliografie* (ČLB), podporovaná MŠMT ČR, pod vedením Vojtěcha Malínka koncentrovala na tyto čtyři hlavní úkoly: 1) zahájení projektu výzkumné infrastruktury ČLB na období 2020–2022; 2) projekt *Český literární internet*; 3) příprava nového webu ČLB a nového databázového rozhraní VuFind; 4) rozvoj mezinárodní spolupráce, zejména pak v rámci Bibliographical Data Working Group.

V lednu 2020 bylo zahájeno řešení projektu výzkumné infrastruktury *Česká literární bibliografie II* (LM2018136; doba řešení 2020–2022), podporovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy z prostředků účelové podpory velkých výzkumných infrastruktur, který navázal na předchozí projekt ČLB I. V jeho rámci pokračovalo průběžné zpracování aktuální oborové produkce do existujících databází. K 31. 12. 2020 bylo ve všech bázích ČLB (bez digitalizované bibliografie retrospektivní o 1,6 mil. kartotéčních lístků) zpracováno celkem 640 844 záznamů, což znamenalo rekordní roční přírůstek 24 456 nových záznamů. Bibliografie literárního samizdatu, pořizovaná jako jeden z výstupů tohoto projektu, přitom dosáhla počtu 14 676 záznamů (roční přírůstek 4 352 záznamů). V roce 2020 intenzivně pokračovaly práce na redakci báze, týkající se zejména propojování předmětového rejstříku osob na soubor národních autorit. Celkově se nejruznější opravy a doplňky za rok 2020 promítly do více než 150 000 záznamů. Probíhaly též přípravy katalogizačního systému KOHA pro zpracování databáze České literární osobnosti ve výměnném formátu MARC21, testovací provoz bude zahájen v zimních měsících roku 2021.

Projektový tým byl posílen o pěti novými bibliografy (R. Čermák, S. Dvořáková, L. Halabrná, P. Loučová a P. Nevyhoštěný) a IT specialistu R. Brunu, který se podílel zejména na vývoji kontrolního skriptu pro ověřování integrity dat a přípravě jednorázových skriptů pro konverzi a obohacování dat (linky na plné texty atp.). Nově byla ustavena též *Kancelář ČLB* zahrnující projektového a finančního manažera (Marie Kopecká, Emil Zálepa).

Pokračovaly práce na projektu *Český literární internet* (CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_013/0001743; termín dokončení: duben 2021), který je spolufinancován Evropskou unií v rámci *Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání* (v roce 2020 probíhal čtvrtý rok řešení). Značně postoupila zejména retrospektivní exerpce online materiálu z českého internetu. Excerpovány byly zejména online mutace tištěných deníků a online zpravodajské servery, z části za pomoci externích brigádníků. Bibliografie literárního internetu se rozrostla na 39 211 záznamů. Nově za rok 2020 přibylo 18 186 záznamů, většina doplňků však zahrnuje doplnění odkazu na online verzi v případě doplňování

linků k již existujícím záznamům článků z tištěných deníků. Členové řešitelského týmu publikovali v průběhu roku 2020 tři odborné studie v recenzovaných časopisech (*Česká literatura, Porównania*). Pokračovaly též práce na vývoji statistického a analytického modulu pro vizualizaci bibliografických dat (SAM). Dlouhodobě vynikající spolupráce s Webarchivem Národní knihovny ČR, navázaná právě v rámci projektu ČLI, vyústila v podepsání Memoranda o spolupráci obou pracovišť.

Pod vedením Ondřeje Vimra bylo od roku 2020 při ČLB zahájeno řešení projektu *Globální trajektorie české literatury po roce 1945* (juniorský projekt GA ČR, GJ20-02773Y). Cílem projektu je na základě analýzy existujících bibliografických datasetů zejména jednotlivých národních knihoven zmapovat cirkulaci překladů děl české literatury v zahraničí.

ČLB je zapojena též v projektu *Rozvoj kapacit ÚČL pro výzkum a popularizaci* (CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014701; doba řešení 2020–2022) podpořeného Evropskou unií v rámci *Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání*. V jeho rámci byl tým ČLB od podzimu 2020 posílen o koordinátorku problematiky open access a digitalizace (Veronika Zemanová), jejímž úkolem je na úrovni ústavu zastřešit a koordinovat tuto dosud relativně roztržštěnou agendu. V. Malínek se pak na jeho implementaci podílí jako jeden z metodiků.

ČLB byla též zapojena do projektu *INDIHU* (DG16P02B039), koordinovaného Knihovnou AV ČR a podporovaného MK ČR v programu NAKI II, jehož řešení bylo úspěšně ukončeno v prosinci roku 2020. V průběhu řešení projektu se ČLB podařilo obohatit systém RETROBI o strukturovaná data o autorech, zdrojových dokumentech, rocích vydání a odkazovaných osobách. ČLB se též podílela na přípravě společných výstupů projektu (mj. software pro virtuální výstavy, virtuální znalostní báze) a zpřístupnila data Retrospektivní bibliografie a Digitálního archivu časopisů prostřednictvím společné vyhledávací platformy *INDIHU Index*.

Souběžně při Biografickém archivu pod vedením Petry Večeřové již několikátý rok probíhal projekt *VISK* podporovaný Ministerstvem kultury ČR, který je zaměřený na harmonizaci údajů o osobách v bázích ČLB se souborem národních autorit. Roku 2020 bylo propojeno celkem 51 848 položek. Mimo projekt *VISK* pak bylo v Biografickém archivu vytvořeno 452 nových autorit.

Dne 19. října bylo – v souvislosti s pandemickou situací tentokrát online formou – uspořádáno řádné zasedání mezinárodní vědecké rady ČLB. Té i v roce 2020 předsedala prof. Joanna Czaplínska (Univerzita Opole, Polsko), členy byli prof. Alessandro Catalano (Univerzita Padova, Itálie), Dr. Michal Frankl (Masarykův ústav a Archiv AV ČR) a Ing. Jiří Mika. Prof. Marka Nekulu (Univerzita Řezno, Německo), který na členství v radě na vlastní žádost rezignoval, nahradil Dr. Tomasz Umerle (Instytut Badań Literackich, Polska Akademia Nauk).

Důležitým krokem pro další rozvoj ČLB byla příprava a spuštění nového webu *České literární bibliografie* spojené s implementací nového vizuálního stylu a nového vyhledávacího rozhraní – discovery systému VuFind. Nové webové stránky byly vytvořeny jako pendant k připravovanému novému webu ÚČL, s nímž jsou zřetelně vizuálně i strukturně provázány. Grafický styl je odvozen od aktuální vizuální identity ÚČL, k níž odkazuje i nové logo. Centrálním prvkem stránek je

vyhledávací okno pro přístup k datům. Stránky byly souběžně spuštěny v plnohodnotné anglické verzi.

Obr. 1.10: Nový web Výzkumné infrastruktury České literární bibliografie; zdroj: <http://clb.uclb.cas.cz>

Klíčovým architektonickým prvkem nového webu ČLB je jeho plné propojení s discovery systémem VuFind, který nově slouží jako centrální přístupový bod k datům ČLB. Na jeho platformě byly sjednoceny a zpřístupněny veškeré bibliografické báze (současná bibliografie a návazné kolekce včetně báze excerpovaných časopisů). Zásadní význam přitom má integrace dat Retrospektivní bibliografie, jejíž data se podařilo převést do formátu MARC21. Díky tomu je aktuálně možné procházet kompletní obsah bibliografických databází ČLB z jednoho místa. VuFind jako opensource software umožňuje flexibilně upravovat nastavení vyhledávacího rozhraní a lépe jej tak přizpůsobit datové struktuře ČLB i potřebám jejich uživatelů. Do budoucna ČLB předpokládá další vývoj tohoto rozhraní a postupné zapojování dalších datových zdrojů (báze České literární osobnosti, báze literárních cen aj.) včetně integrace statistického a analytického modulu vyvíjeného v rámci projektu *Český literární internet*.

Navzdory nepříznivým epidemickým podmínkám se dále intenzivně rozvíjely mezinárodní aktivity ČLB. Klíčovou platformou pro ně se přitom stává Bibliographical Data Working Group, založená roku 2019 při konsorciu DARIAH-ERIC. Jejimi koordinátory jsou Tomasz Umerle (Polska bibliografia literacka, IBL PAN) a Vojtěch Malínek (ČLB). První rok své činnosti skupina věnovala zejména přípravě tzv. *Bibliographical Data Landscape Analysis Report*. Cílem této zprávy je shrnout aktuální stav bibliografií a výzkumu bibliografických dat v mezinárodním měřítku. Na jejím základě pak budou identifikovány klíčové oblasti pro další spolupráci jednotlivých zúčastněných badatelů. Práce na zprávě byly zahájeny na tzv. booksprintu, který byl v závěru února 2020 zorganizován ČLB v Praze. Celkem se této třídní akce zúčastnilo dvanáct členů skupiny ze sedmi různých zemí. Následné práce přerušila koronavirová krize, avšak v průběhu podzimu práce intenzivně navázaly v online prostředí.

V průběhu booksprintu byly zorganizovány i dvě přednášky jejích členů: Tomasz Umerle představil aktivity konsorcia TRIPLE (přednáška *TRIPLE H2020 project for Isidore.science platform development*), Róbert Péter (Univerzita v Szegedu) pak představil software pro automatickou analýzu textových a bibliografických dat s názvem AVOBMAT (přednáška *AVOBMAT: a digital toolkit for analysing and visualizing bibliographic metadata and texts*). Na booksprint posléze navázaly přednášky prof. Franca Morettiho, průkopníka datového výzkumu v oblasti literární vědy (brněnská přednáška *The Road to Rome. Literary Studies between Hermeneutics and Quantification* a pražská *Simulating Dramatic Networks*).

Bibliographical Data Working Group se též aktivně zapojila do výroční konference konsorcia DARIAH-ERIC. Každoroční *DARIAH Annual Event* proběhl roku 2020 s ohledem na situaci netradičně na podzim a netradičně výhradně online. V jeho rámci se V. Malínek podílel na organizaci veřejně přístupného Working Group Meeting (4. 11.), na němž byly prezentovány aktivity skupiny jako celku i individuální projekty jejích členů, a dále pak workshopu *Bibliodata Workflows* (25. 11.), v jehož rámci byly prezentovány možnosti zpracování a výzkumu bibliografických dat včetně softwarových nástrojů k tomu určených.

Obr. 1.11: Členové Bibliographical Data Working Group, Praha, únor 2020; zdroj: ČLB

Pokračovala též těsná spolupráce s IBL PAN: kromě výše popsanych aktivit v rámci Bibliographical Data Working Group šlo zejména o spolupráci v oblasti výměny a zpracování bibliografických dat. Datový specialista PBL Cezary Rosiński navštívil ÚČL v březnu 2020 v rámci Stipendia Zdeňka Pešata, jeho pobyt ale musel být vzhledem k epidemické situaci předčasně ukončen. Během roku 2020 se však jako člen řešitelského týmu intenzivně podílel na implementaci projektu Globální trajektorie české literatury. Vedle toho pak spolupracoval na přípravě portálu LiBRI, jehož ideou je

prezentovat z jednoho místa data existujících bibliografií pro národní literatury. Portál je připravován jako samostatná implementace systému VuFind, fungující na stávající infrastruktuře ČLB. V závěru roku 2020 byla odladěna betaverze, se spuštěním ostré verze na adrese literarybibliography.eu se počítá v první polovině roku 2021.

Dále se rozvíjela spolupráce s Global Literary Studies Research Group při Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Spolupráce spočívala ve společném školení doktorandky studující při UOC, pro niž byl na druhou polovinu roku 2020 též dohodnut a naplánován badatelský pobyt v ÚČL, který nicméně vzhledem k pandemické situaci nakonec proběhl prostřednictvím konzultací v online prostředí. Dále spolupráce spočívala v participaci na badatelských sympoziích a přípravě společných publikací, mj. v rámci nově řešeného grantového projektu (GA ČR).

V průběhu podzimu 2020 ČLB připravila podkladové materiály pro periodické mezinárodní hodnocení výzkumných infrastruktur ČR, které se bude konat v první polovině roku 2021. Souběžně ČLB jako součást ústavu procházela i hodnocením v rámci evaluace ústavů AV. Během roku 2020 publikovali zaměstnanci ČLB celkem 12 odborných výstupů. Jako nový svazek edice *Bibliographica* vyšla publikace V. Malínka *Oborové analytické bibliografie*.

Významná část aktivit ČLB směřovala k diseminaci informací a aktivní komunikaci s odbornou i laickou veřejností. Kromě výše zmíněných příprav nového webu a nového discovery systému VuFind ČLB aktivně prezentovala svou činnost prostřednictvím facebookového účtu (koncem roku 437 sledujících) a nově zřídila samostatnou sekci v rámci youtube kanálu ČLB. Gabriela Romanová a Anna Gnot připravily online přednášky pro cyklus *Věda na doma*. Pracovníci ČLB vyučovali studenty společně akreditovaných doktorských studijních programů nebo pregraduální studenty mimopražských univerzit (Ostravská univerzita, Masarykova univerzita, Univerzita Palackého) v rámci ústavní *Školy praktické bohemistiky*. ČLB se znovu zapojila do programu Akademie věd ČR *Otevřená věda*, v jejímž rámci proběhla při Biografickém archivu praxe tří studentek mimopražských středních škol.

Průběžné informování o ČLB se příznivě projevilo na využívání jejích informačních zdrojů a nástrojů: Databáze ČLB na platformách provozovaných ÚČL nebo Knihovnou AV ČR zaznamenaly za rok 2020 celkem 105 598 návštěv. Data ČLB byla kromě toho využívána i prostřednictvím dalších platforem vědeckých informací a výměnných sítí (mj. portál Knihovny.cz, portál INDIHU či souborný katalog AV ČR).

1.6 Návštěva předsedkyně AV ČR na pražském pracovišti ÚČL

V úterý 22. září navštívila pražské pracoviště Ústavu pro českou literaturu předsedkyně AV ČR prof. Eva Zažímalová v doprovodu místopředsedy pro III. vědní oblast Pavla Barana a členek Akademické rady Markéty Pravdové a Jany Bludské.

Při schůzce, která se z epidemičských důvodů uskutečnila pod otevřeným nebem na ústavním dvoře, jednali s novým vedením ústavu a poté diskutovali o dalším směřování největšího bohemistického pracoviště, rizicích, která jsou paradoxně spojena s jeho nedávnými úspěchy v grantových soutěžích, i o současné vědecké politice.

Na závěr se pak seznámili s knihami *Jak psát transkulturní literární dějiny?* a *Text a divadlo*, za nimiž stojí nedávno ustavené vědecké týmy, s aktuálními publikacemi oddělení teorie ÚČL a dvěma knihami, jež vznikly v rámci projektu Budování národa čtenářů.

Obr. 1.12: Návštěva předsedkyně AV ČR v ÚČL; zdroj: ÚČL (foto Soňa Pokorná)

1.7 Ocenění pracovníků ÚČL

Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D., byl oceněn Prémii Otto Wichterleho, kterou udílí Akademie věd „mimořádně kvalitním a perspektivním vědeckým pracovníkům AV ČR, kteří přispívají vynikajícími výsledky k rozvoji vědeckého poznání, jsou nositeli vědeckých hodností nebo titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc., DSc.) a v kalendářním roce podání návrhu dosáhnou věku nejvýše 35 let.“

Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. et Ph.D., obdržel za svoji germanistickou disertaci „Nachwuchspreis“, tedy cenu, kterou udílí Gesellschaft für interkulturelle Germanistik mladým badatelkám a badatelům.

Monografie Petra Hrušky *Daleko do ničeho: Básník Ivan Wernisch* (Host a ÚČL 2019) získala druhou cenu Nadace Český literární fond.

2. Publikace

2.1 Knižní publikace pracovníků

Pracovníci ÚČL vydali v roce 2020 celkem třináct knižních publikací. Monografickými i edičními výstupy se v rámci pracoviště profiloval teatrologický tým (*Experiment jako kritika nacismu* Zuzany Augustové, komentovaná antologie *Expresionistické drama z českých zemí*). Dva knižní výstupy shrnuly výsledky předchozích víceletých projektů: vydání obsáhlé kolektivní monografie uzavřelo víceletý teoretický projekt zkoumající literaturu jako svébytné médium (*Za obrysy média* kolektivu autorů pod vedením Richarda Müllera), Vojtěch Malínek pak shrnul zkušenosti svého týmu České literární bibliografie do metodické příručky *Oborová analytická bibliografie*. Po různých osách pokračoval výzkum poetiky (monografie Jiřího Kotena a Marie Kubínové), ale také zkoumání historických česko-německých vztahů našeho kulturního prostoru (konkrétně problematiky protektorátu v publikaci *Všechny vody Čech tečou do Německa?*) či výzkum čtenářství (*Kulturní vetřelec* Jiřího Trávnicka). Pracovníci ústavu se podíleli také na několika svazcích edice *Česká knižnice*, náročného dlouhodobého edičního projektu, jenž pro moderní čtenáře zprostředkovává a nově kontextualizuje zásadní díla české literární tradice napříč epochami. Pro rok 2020 takto Jan Linka připravil v mnoha ohledech mimořádný svazek z prací Fridricha Bridela, Michal Charypar a Michal Fránek pak představili výběr z prací Vítězslava Háška.

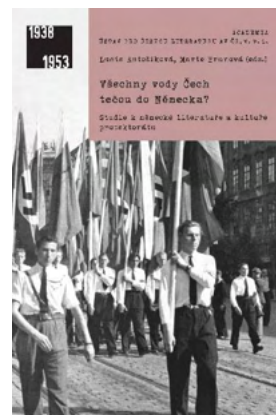
Zuzana Augustová: Experiment jako kritika nacismu: Poválečné rakouské experimentální drama (Praha: Academia – Nakladatelství Akademie múzických umění 2020, 300 stran)

Po druhé světové válce se v rakouské společnosti prosadila oficiální doktrína o Rakousku jakožto první Hitlerově oběti. Až v 70. a 80. letech se spisovatelé začínají zabývat kritikou nacismu ve zvýšené míře a svůj občanský protest vyjadřují i kolektivně a veřejně. Výjimku představovali autoři Vídeňské skupiny a Ernst Jandl, kteří svou tvorbou reagovali na holocaust už v 50. a 60. letech. Kniha se věnuje v první řadě dramatické tvorbě autorů této skupiny, Ernsta Jandla a Elfriede Jelinek, které spojuje experimentální poetika a současně téma kritiky nacismu, obecněji pak témata násilí a války, která se autoři snaží uchopit stylizací svých divadelních (v Jandlově případě též rozhlasových) textů. Rakouské experimentální divadelní texty je nutné vnímat v kontextu rakouské filozofické a literární tradice kritiky jazyka, která doposud podstatně ovlivňuje vztah rakouských spisovatelů k jazyku jako takovému.

Marie Brunová – Lucie Antošíková (edd.): Všechny vody Čech tečou do Německa? Studie k německé literatuře a kultuře protektorátu (Praha: Academia 2020, 174 stran)

Kniha přináší soubor studií prezentovaných v Ústavu pro českou literaturu AV ČR v rámci Literárněvědného fóra 2019 Češi, Němci a protektorátní literatura. Jednotliví hosté se zde zabývali institucionalizací a ideologizací literatury ve sledovaném období (Steffen Höhne), obrazem protektorátu v dobové literatuře (Peter Becher), protektorátní tvorbou čelního představitele německé literatury první republiky Hanse Watzlika (Václav Maidl), osudem německojazyčných nakladatelství na území protektorátu (Murray G. Hall) nebo řízením českého tisku pod nacistickou správou (Jan Cebe). Svazek uvádějí dvě kontextualizační studie o německé literatuře v protektorátu z pera editorek, jedna věnovaná literárnímu životu v souvislostech a druhá představující dobovou tvorbu německojazyčných autorů v protektorátu, a rovněž studie k exilové tvorbě vybraných autorů německého jazyka ve sledovaném období (Jan Budňák).

Zuzana Augustová – Aleš Merenus – Lenka Jungmannová (edd.): Expresionistické drama z českých zemí (Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 740 stran)

Kniha představuje dnes již většinou pozapomenutá expresionistická dramata, která byla napsána mezi lety 1910 a 1924. Protože však editoři použili při sestavování teritoriální hledisko, obsahuje antologie vedle her, jež utvářely podobu českého meziválečného divadla, také ve stejnou dobu vzniklé hry německy píšících dramatiků tehdy rovněž žijících na našem území. Publikaci uvádějí tři studie věnované expresionismu obecně i konkrétní české, respektive též německé dramatické tvorbě z Čech, Moravy a Slezska.

**Bohumil Fořt (přel. a ed.): Brian Richardson: Teorie nepřirozeného narativu
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 128 stran)**

Kniha amerického naratologa, profesora angloamerické literatury Briana Richardsons nabízí čtenáři vhléd do tzv. nepřirozené naratologie, jež se teoreticky vyrovnává s určitým druhem experimentálních, antimimetických děl. Tyto nepřirozené narativy existují už od časů Aristofana a Lúkiana. Byly běžné ve středověku (Rabelaisův *Gargantua a Pantagruel*) i v renesanci (zvláště Shakespearova imaginativní a sebereflexivní dramata jako například *Zimní pohádka*), literární teorie je přesto dlouho opomíjela. Antimimetické strategie formují celou tradici inspirovanou Tristramem Shandym a velmi často se s nimi setkáváme v postmoderní fikci a absurdním dramatu. Kniha Briana Richardsons tak přináší do českého prostředí koncept nepřirozené naratologie, jež je v současnosti považována za autonomní součást obecné narativní teorie.

**Michal Fránek – Aleš Merenus – Ondřej Sládek – Barbora Svobodová (edd.):
Čtení jako radost a dobrodružství: Jiřímu Trávnickovi k šedesátinám
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 222 stran)**

Sborník pozdravných textů a odborných studií publikovaný u příležitosti šedesátých narozenin Jiřího Trávnicka se svým tematickým zaměřením snaží obsáhnout široké pole vědeckých zájmů tohoto významného českého literárního vědce, kritika a pedagoga.

**Michal Charypar – Michal Fránek (edd.): Vítězslav Hálek: Básně a prózy
(Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2020, 488 stran)**

Reprezentativní výbor z básnického, prozaického a publicistického díla Vítězslava Háleka (1835–1874) má ambici shrnout jeho nejvýznamnější a zároveň čtenářsky dosud živé práce. Obsahuje dvě nejznámější Hálkovy básnické sbírky *Večerní písně* (1858) a *Pohádky z naší vesnice* (1874) a dále čtyři povídky (*Muzikantská Liduška*, 1861; *Domácí učitel*, 1867; *Na statku a v chaloupce*, 1871; *Poldák rumař*, 1873), reprezentující to nejlepší z Hálkova raného i zralého prozaického díla. Výbor uzavírá šest ukázek z publicistiky, zahrnujících fejetony a články cestopisné (například *Neštěstí na Dunajci v Tatrách*, *Cestopis na Oupor*) i literární (mimo jiné *Gogola hledám*, *Papírová společnost*).

**Michal Jareš (ed.): Richard Weiner: Přetržená nit a jiné rané prózy
(Praha: Dybbuk 2020, 277 stran)**

V souboru *Přetržená nit* čtenář nalezne rukopisné, porůznu tištěné a pohromadě dosud v celku knižně nevydané rané prozaické texty Richarda Weinerja. Jedná se o jeho tvorbu vzniklou do roku 1913, tedy do doby autorova odchodu do Francie. Jako jistý bonus k těmto raným prózám zahrnuje edice ještě dvě neznámé pohádky z pozdější doby. V mnohém tyto texty ukazují Weinerja coby autora na rozhraní mnoha stylů, příběhů a věků – je představen částečně coby zadumaný symbolistický pozorovatel, stejně jako grandiózní vypravěč pitvorných stavů společnosti, ve které začíná stále výrazněji probublávat Freudova psychoanalýza, groteskní šílenství v době těsně před první světovou válkou i náznaky dusného, tíživého pre-existenciálního poznání moderní doby.

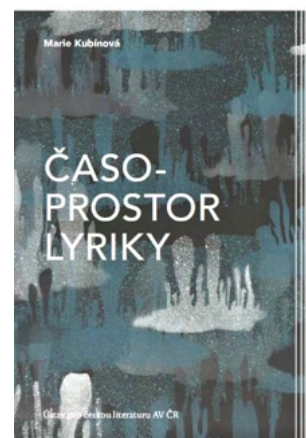
Jiří Koten: Poetika narativního komentáře: Rétorický vypravěč v české literatuře (Brno – Praha: Host – Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 256 stran)

Na rozdíl od většiny teorií výpravného textu, které se věnují silné opozici vyprávění (diegesis) a řeči (mimesis), kniha zaměřuje pozornost na složku často opomíjenou — narativní komentář (exegesis). Předmětem autorova soustředěného zájmu jsou tedy vztahy mezi vyprávěními, která komentáře eliminují (např. dobrodružné či alegorické žánry), a vyprávěními, jejichž účinek naopak spoléhá na diskurzivní síly narativní rétoriky. Tvary a funkce vypravěčské rétoriky jsou zkoumány od středověké zábavné prózy po současný český román. V pomyslné literární řadě, jež není chápána jako vývojová linie, nýbrž jako interpretační taktika, se vyjevují důležité funkce komentářů v české literatuře různých historických období: ve starší literatuře mimo jiné spoluutvářely mravokárné či naukové žánry, v devatenáctém století konstituovaly lidovýchovnou povídku, ale i historický a společenský román, v současné literatuře například produktivní žánr sebereflexivního románu.

Marie Kubínová: Časoprostor lyriky (Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 116 stran)

Knihu významné české literární teoretičky a někdejší dlouholeté pracovnice ÚČL AV ČR Marie Kubínové *Časoprostor lyriky* navazuje na kontinuálně rozvíjený zájem této badatelky o otázky literární sémiotiky a komunikace. Monografie se nad novodobou českou poezií věnuje otázce, jak lyrická báseň vytyčuje trasy, po nichž se má ubírat čtenářova představivost, a jak konkrétně je v básnických textech vytvářeno jejich časové a prostorové zakotvení. Toto přemýšlení se inspiruje pracemi Miroslava Červenky, Gastona Bachelarda, ale ve výkladu se potkávají též poznatky různých jiných disciplín: stylistiky, sémiotiky, tematologie, fenomenologie či kognitivní vědy.

Jan Linka (ed.): Fridrich Bridel: Hymny, písně, legendy
(Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihnice – Host 2020, 560 stran)

Žánrově i tematicky široce pojatý soubor hagiografické a meditativní tvorby Fridricha Bridela soustřeďuje nejen autorovu písňovou poezii lyrickou a epickou, ale i rozsáhlé básnické skladby nábožensky vzdělávacího a kontemplativního charakteru. Svazek otevírá výrazně patrioticky laděný *Život svatého Ivana* (1657), českého zemského patrona a poustevníka, jehož eremitství představuje vyhraněný typ křesťanské spirituality. Doplňují jej dva veršované přídavky – *Hodinky o svatém arcidiáku Ignaciovi* a *Hodinky o svatém otci Františku Xaveriovi* (oba 1658) – následované vánočním zpěvníkem *Jesličky* (1658), obsahujícím mimo jiné proslulé skladby i cyklus *Slaviček vánoční* či *Katechismus*. Texty písní doprovázejí původní barokní notace tištěné v moderní hudební transkripci. Srdcem výboru je meditativní báseň *Co Bůh? Člověk?* (1658), v níž Bridel s pokorou, úctou a duchovní láskou vyjádřil nesouměřitelnost božské dokonalosti a lidské omezenosti. Svazek uzavírá výchovně vzdělávací dialog *Křesťanské učení* veršemi vyložené (posmrtně 1681), systematicky a umělecky zpracovaný katolický katechismus, který současnému čtenáři přibližuje myšlenkový svět křesťana 17. století. Editorem svazku, autorem komentáře, ediční poznámky, vysvětlivek a soupisu emendací je Jan Linka, transkripci barokní notace provedl a ediční poznámkou opatřil Igor Angelov.

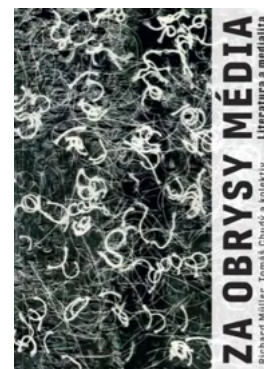
Vojtěch Malínek: Oborová analytická bibliografie: Metodika zpracování
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2020, 198 stran)

Publikace v písemné podobě fixuje obecná metodologická východiska zpracování oborové analytické bibliografie. Vychází přitom z více než sedmdesátileté praxe zpracování České literární bibliografie. První část výkladu je věnována jednotlivým problémovým okruhům se zpracováním oborové bibliografie spojeným: od vymezení excerpčního záběru přes typologii zpracovávaných dokumentů a samotný rozbor techniky zpracování konkrétního bibliografického záznamu až po činnost související s redakcí databáze. Druhá část se pak zaměřuje na přípravu bibliografií specializovaných.

**Richard Müller – Tomáš Chudý a kol.: Za obrysy média: Literatura a medialita
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR – Karolinum 2020, 666 stran)**

Literatura – tak jako další umění – patří dnes nepochybně k takzvaným „starým“ či „tradičním médiím“. Přesto mediální uvědomění literatury a jejího zkoumání po staletí zastírala absence a latentní status pojmu média. Kniha *Za obrysy média* z pera devíti autorek a autorů přináší genealogii „médií“, příběh mediálního sebeuvědomování literatury a literární vědy, jež jde ruku v ruce s jejich zdánlivým zastaráváním tváří v tvář neúprosné evoluci techniky. V tomto příběhu jde však rovněž o rozvoj literatury jako komunikace svého druhu, prohlubující určité mediální kompetence, i její spjatost s obecnějšími mediálními jevy – zprostředkováním působícím i v tom, co se zdá být bezprostředně tady a teď, a také naopak s vytrvalou přítomností toho, co je vytvářeno veskrze uměle. Zájmem, který motivuje větší část této knihy, je rozvinout východiska pro uvedení literární a mediální vědy na společný základ.

Jiří Trávniček: Kulturní vetřelec: Dějiny čtení – kalendárium (Brno: Host 2020, 271 stran)

Čtení je kulturní vetřelec. Drtivou většinu svého času jsme jako lidstvo strávili mimo čtení. Představíme-li si dějiny lidstva jako jeden rok, dostavuje se v něm písmo (i čtení) až 20. prosince, od té doby se nás ale drží jako klíště. Publikace ukazuje, co všechno se na této kulturní prosincové párty událo, počínaje vynalezením písma a konče dobou digitální. Činí tak formou kalendária rozděleného do šesti historických epoch a mapujícího zhruba sedm set událostí, jež jsou v kontextu čtenářské kultury podstatné. Už několikrát v dějinách se věřilo, že se čtení zbavíme, třeba že ho spolknou vizuální kultura nebo že se vrátíme do stavu kultury orální. Zatím však pořád nic...

2.2 Publikace vydané v ÚČL

V roce 2020 působilo pracoviště ÚČL rovněž jako vydavatel neperiodických a periodických publikací a digitálních informačních zdrojů. Stejně jako v předchozích letech se ÚČL vydavatelsky podílel na nových svazcích ediční řady *Česká knižnice*. Tyto publikace jsou realizovány ve spolupráci s nakladatelstvím Host a Nadačním fondem Česká knižnice, ÚČL se na tomto textologicky náročném projektu účastnil díky podpoře z prostředků Strategie AV21. V roce 2020 vyšly v *České knižnici* tyto svazky:

- Fridrich Bridel: *Hymny, písně, legendy*
- Vítězslav Hálek: *Básně a prózy*
- Karel Poláček: *Okresní město – Bylo nás pět*
- Jan Zábrana: *Básně a povídky*

S udělenou finanční podporou Ediční rady AV stoupl oproti dřívějšímu období počet neperiodických publikací vydávaných či spoluvydávaných přímo ÚČL. Část této podpory směřovala v roce 2020 také do vydavatelsky náročných víceletých projektů, jež se chystají na léta 2021 a 2022 – patří mezi ně například tři nové tituly do ediční řady anglicky vydávaných monografií pracovníků ústavu Czech Literature Studies či příprava překladové kolektivní monografie *Kompendium německé literatury českých zemí* (orig. *Handbuch der deutschen Literatur Prags und der Böhmischen Länder*). Teprve v následujícím roce se také vydáním odborných monografií uzavře řada individuálních i kolektivních výzkumných grantových úkolů pracovníků ústavu, čímž počet vydaných publikací opět naroste. V roce 2020 byly v nakladatelství ÚČL vydány tyto publikace:

- Zuzana Augustová – Aleš Merenus – Lenka Jungmannová (edd.): *Expresionistické drama z českých zemí*
- Bohumil Fořt (přel. a ed.) – Brian Richardson: *Teorie nepřirozeného narativu*
- Michal Fránek – Aleš Merenus – Ondřej Sládek – Barbora Svobodová (edd.): *Čtení jako radost a dobrodružství: Jiřímu Trávnickovi k šedesátinám*
- Jiří Koten: *Poetika narativního komentáře: Rétorický vypravěč v české literatuře*
- Marie Kubínová: *Časoprostor lyriky*
- Vojtěch Malínek: *Oborová analytická bibliografie: Metodika zpracování*

- Dagmar Mocná – Dalibor Tureček (edd.): *Tradicí stvořená: Jaroslavě Janáčkové k devadesátinám*
- Richard Müller – Tomáš Chudý a kol.: *Za obrysy média: Literatura a medialita*

Vědecký dvouměsíčník *Česká literatura*, klíčové odborné periodikum pro obor literárněvědné bohemistiky, vstoupil do svého 68. ročníku; v roce 2020 vyšlo šest čísel. Časopis je i nadále indexován v mezinárodních elektronických databázích: ISI Web of Knowledge, SCOPUS, CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Je zařazen na evropský seznam vědeckých periodik ERIH (European Reference Index for the Humanities), naplňuje tzv. ERIH PLUS kritéria). Obsah časopisu je digitalizován a k dispozici čtenářům v Digitálním archivu literárních a kulturních časopisů ÚČL a v sekci Digitální knihovny AV ČR. V rámci akce *Věda na doma*, reagující na epidemickou situaci a následná omezení provozu knihoven v ČR, byl v roce 2020 kompletní archiv *České literatury* za léta 1953–2019 zcela otevřen veřejnosti.

Na popularizaci časopisu se i nadále podílí redakční blog *Česká literatura v síti*. Ten v týdenních intervalech zveřejňuje recenze, zprávy, poznámky či komentáře, které sledují aktuální dění a jež zpravidla vyšly na stránkách časopisu nebo souvisejí s jeho obsahem, doplňují ho a komentují.

Redakce *České literatury* s nástupem někdejšího šéfredaktora Petra Šámala do funkce ředitele ÚČL změnila v polovině roku 2020 své složení. Novým šéfredaktorem se (po projednání Radou ÚČL, která se při svém jednání dne 29. 9. 2020 seznámila s navrhovanou koncepcí dalšího směřování časopisu) stal Pavel Šidák, na pozici redaktora časopisu vedle Jana Linky nově působí rovněž Richard Müller. Proměnilo se též složení redakční rady, které nově předsedá Robert Kolár.

V roce 2020 vyšla dvě čísla odborného časopisu *Cornova*, jenž se systematicky věnuje výzkumu 18. století v kulturním prostoru střední Evropy. Redakční radě časopisu nadále předsedá Michael Wögerbauer, jako jeho zástupce působí Marc Niubo (FF UK).

Časopisy *Česká literatura* a *Cornova* se po obsáhlé diskusi od počátku roku 2021 rozhodly vstoupit do open access režimu publikování.

2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, publikovali pracovníci ÚČL v roce 2020 celkem 106 odborných studií či kapitol v kolektivních monografiích. Kromě logicky převažující češtiny byly takto dílčí výsledky ústavní vědecké práce uveřejněny též v angličtině, francouzštině, chorvatštině, němčině, polštině a ruštině. Do anglického čísla polského časopisu *Porównania* (roč. 27, č. 2) přispěli pracovníci ÚČL úvodem a pěticí studií (texty zde otiskli Markéta Kittlová, Klára Kudlová, Aleš Merenus a Marek Lollok, Karel Piorecký a Vojtěch Malínek, Alena Šidáková Fialová), pěti studii byl ÚČL zastoupen i v bohemikálním čísle chorvatského časopisu *Književna smotra* (roč. 52, č. 4; texty zde otiskli Dalibor Dobiáš, Michal Charypar, Veronika Košnarová, Kateřina Piorecká a Michal Přibáň).

Vybrané časopisecké studie či kapitoly v kolektivních monografiích

Zuzana Augustová – Daniela Strigl – Alexander W. Belobratow: „Sprachspiel – Satire – Subversion. Zu den Traditionen der Komik bei Elfriede Jelinek“. In: Pia Janke – Christian Schenkermayr (eds.): *Komik und Subversion. Ideologiekritische Strategien*. Wien: Praesens Verlag 2020, s. 179–188.

Eduard Burget: „Role historické paměti v románech Viléma Hejla“. *Slavica Wratislaviensia* 173, č. 3986 (2020), s. 391–399.

Dalibor Dobiáš: „Prva polemika za modernu češku književnost među učenjacima i pjesnicima“. *Književna smotra* 52, 198/4 (2020), s. 5–14.

Ladislav Futtera: „Folgen des Thronfolgers. Die erste Rezeptionswelle des Franz-Ferdinand-Romans“. *Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik* 34, č. 2 (2020), s. 159–172.

Anna Gnot: „Opisují doslova. Strategie využití citace z archivních dokumentů v sedmém životopise Oty Filipa“. *Česká literatura* 68, č. 6 (2020), s. 655–676.

Zdeněk Hrbata – Matouš Jaluška: „Až na konec světa. Struktura starých českých cestopisů“. *Slovo a smysl* 17, č. 34 (2020), s. 15–47.

- Michal Charypar: „Inherencija književnog lika i radnje. O poetici češke fikcijske proze u razdoblju od 1830 do 1895“. *Književna smotra* 52, 198/4 (2020), s. 15–24.
- Tomáš Chudý: „Jaká komunikace v technické době?“ *Sociální studia* 17, č. 2 (2020), s. 93–110.
- Magdalena Jacková: „Aquila, Ioannes“; „Crysteccus, Theophilus“ (hesla). In: Lucie Storchová (ed.): *New Companion to Central and Eastern European Humanism: The Czech Lands*. Berlin: De Gruyter 2020, s. 107–109 a 332–334.
- Matouš Jaluška: „You Can Tell a Lord by His Servitors. An Attempt at Reading the Old Czech Tristram.“ In: Christine Ferlampin-Acher (ed.): *Arthur en Europe à la fin du Moyen Âge. Approches comparées (1270–1530)*. Paris: Garnier 2020, s. 171–182.
- Alice Jedličková: „Divá Bára aneb O jinakosti“. *Český jazyk a literatura* 71, č. 2 (2020), s. 59–66.
- Alice Jedličková: „Jak otevřít Babičku? Nejde o místo, ale o klíč“. *Český jazyk a literatura* 70, č. 5 (2020), s. 219–228.
- Alice Jedličková: „Krajina jako atmosféra. Co mě naučila Jarka Janáčková“. *Bohemistyka* 19, č. 3 (2020), s. 319–344.
- Alice Jedličková: „Namísto medailonu: narativní ‚žert‘ Karoliny Světlé“. *Bohemica litteraria* 23, č. 1 (2020), s. 21–34.
- Lenka Jungmannová: „Protektorátní rozhlasová hra a inscenace – ‚bílé místo‘ i ‚stigma‘“. *Divadelní revue* 31, č. 3 (2020), s. 7–22.
- Roman Kanda: „Otázka metody. Ke vztahu marxismu-leninismu a literární vědy v textech Jana Mukařovského a Stefana Żółkiewského“. *Svět literatury* 30, č. 62 (2020), s. 51–66.
- Roman Kanda: „Po czym poznać marksizm?“ *Studia Litteraria Universitatis Jagellonicae Cracoviensis* 15, č. 2 (2020), s. 123–138.
- Robert Kolár: „Raný a pozdní Gellner. Poznámky k metrice“. *Česká literatura* 68, č. 3 (2020), s. 332–355.
- Pavel Kořínek: „Facets of Nostalgia. Text-centric Longing in Comics and Graphic Novels by Pavel Čech“. In: Martha Kuhlman – Jose Alaniz (eds.): *Comics of the New Europe*. Leuven: Leuven University Press 2020, s. 89–104.
- Pavel Kořínek: „Self-regulation and self-censorship. Comics Creators in Czechoslovakia and Communist Eastern Bloc“. In: Frederick Luis Aladama (ed.): *The Oxford Handbook of Comic Book Studies*. New York: Oxford University Press 2020, s. 239–255.
- Michal Kosák: „Neruda redaktor Josefa Baráka? Sonda do Nerudovy redakční praxe především na příkladu Adolfa Heyduka“. *Česká literatura* 68, č. 1 (2020), s. 65–74.

- Veronika Košnarová: „Knjiženo stvaralaštvo čudnovatih českih likovnih umjetnika bez šale“. *Književna smotra* 52, 198/4 (2020), s. 61–74.
- Klára Kudlová: „On Fields of Bones, Headsmen and Madonnas: The Symbols and Figures of Central Europe in the Past 25 Years of Jáchym Topol’s Writing“. *Porównania* 27, č. 2 (2020), s. 247–263.
- Petra Loučová: „Jednou to bude dobré svědectví, protože je poctivé.‘ Román Útěk v historických a literárních souvislostech“. In: Jiří Hejda: *Útěk*. Praha: Pulchra 2020, s. 301–382.
- Petra Loučová: „The ‚Old‘ Samizdat Is Dead, Long Live the ‚New‘ Samizdat! The Liberated Samizdat Club in the Post Communist Czechoslovak Book Market“. *Forum Historiae* 14, č. 2 (2020), s. 104–125.
- Jan Matonoha: „A Preliminary Survey of the Near Past: Periodizing Works of Czech Literary Authors Published from 1948 to 1989 from a Gender Perspective, with Special Regard to Dissent and Exile Literature of the 1970s and 1980s“. *Kontradikce/Contradictions* 4, č. 2 (2020), s. 87–111.
- Aleš Merenus – Marek Lollok: „The Image of the Czech Past in the Contemporary Docudrama“. *Porównania* 27, č. 2 (2020), s. 101–125.
- Richard Müller: „Informační moment v literární teorii a české experimentální poezii 60. let“. *Slovo a smysl* 17, č. 33 (2020), s. 100–127.
- Richard Müller – Pavel Šidák: „Otázky mediality v Pražské škole? Zpětný pohled“. *Slovo a slovesnost* 81, č. 1 (2020), s. 3–30.
- J. Mynářová – Pavel Kořínek: „The Ancient Near East in Czech Comics and Popular Culture. The Case of Jáchym and the Printer’s Devil“. In: Lorenzo Verderame – Agnès Garcia-Ventura (eds.): *Receptions of the Ancient Near East in Popular Culture and Beyond*. Atlanta: Lockwood Press 2020, s. 181–195.
- Václav Petrbok: „Entlass deine Getreuen nicht mehr weiter in die Welt, / nur die, die dir sehnsüchtig wieder entgegeneilen‘: die persönlichen und familiären tschechisch-deutschen Affinitäten Otokar Fischers. Übersetzt von Kathrin Janka“. In: Václav Petrbok – Alice Stašková – Štěpán Zbytovský (eds.): *Otokar Fischer (1883–1938): ein Prager Intellektueller zwischen Dichtung und Wissenschaft*. Wien – Köln – Weimar: Böhlau Verlag 2020, s. 25–64.
- Kateřina Piorecká: „K temporalnosti naracije u češkoj povijesnoj prozi 19. stoljeća. Model dramskog dijaloga“. *Književna smotra* 52, č. 198/4 (2020), s. 25–35.
- Kateřina Piorecká: „Především to mikádo.‘ Moderní žena v české meziválečné literatuře“. *Glosolalia* č. 1 (2020), s. 59–69.
- Karel Piorecký – Vojtěch Malínek: „Czech Literary Culture in the Post-Digital Era“. *Porównania* 27, č. 2 (2020), s. 267–288.

Karel Piorecký – Michal Škrabal: „Vícejazyčnost v současné české poezii. Několik úvodních postřehů z korpusové perspektivy“. *Slovenská literatúra* 67, č. 6 (2020), s. 568–583.

Michal Příbáň: „Kako je Josef Škvorecký tražio i kako nije pronašao put do socijalizma“. *Književna smotra* 52, 198/4 (2020), s. 47–59.

Alena Příbáňová: „Czech Samizdat Archives – the Past and the Present“. *Poznańskie studia slawistyczne* č. 19 (2020), s. 249–263.

Daniel Řehák: „Lyrik, Psychologie und Wissenschaft (Otokar Fischer als Dichter)“. In: Václav Petrbock – Alice Stašková – Štěpán Zbytovský (eds.): *Otokar Fischer (1883–1938): ein Prager Intellektueller zwischen Dichtung und Wissenschaft*. Wien – Köln – Weimar: Böhlau Verlag 2020, s. 313–332.

Zuzana Říhová: „Farewell to the Whole Epoch‘. The Zone as the Beginning and End of the Czech Avant-garde“. *Journal of Modern Literature* 43, č. 4 (2020), s. 45–61.

Zuzana Říhová: „Příběh kmene. Pásmové skladby jako archiv české meziválečné avantgardy“. *Česká literatura* 68, č. 6 (2020), s. 677–696.

Stefan Segi: „Nekorektní literatura. Estetika a diskurz české akční fantastiky“. *Slovo a smysl* 17, č. 34 (2020), s. 147–164.

Václav Smyčka: „Die Produktivität der Ränder. Populärkultur und Nationalliteraturen im Böhmen des späten 18. und 19. Jahrhunderts“. *Brücken. Germanistisches Jahrbuch Tschechien – Slowakei. Neue Folge* 26, č. 2 (2020), s. 45–55.

Václav Smyčka: „The Transformation of Stories in Bohemian Spectators and the Problem of Observing Character's Minds“. In Klaus-Dieter Ertler – Yvonne Völkl – Elisabeth Hobisch – Alexandra Fuchs – Hans Fernández (eds.): *Storytelling in the Spectators / Storytelling dans les spectateurs*. Berlin: Peter Lang, 2020, s. 193–204.

A. Šeļa – Petr Plecháč – Y. Zelenkov: „Fenomen Baten'kova i problema verifikatsii avtorstva: mnogomernyy statisticheskiy podkhod k nereshennomu voprosu“. *Acta Slavica Estonica* 12, č. 2020 (2020), s. 131–165.

Pavel Šidák: „Vypravěčský komentář u Václava Beneše Třebízského. Sonda do autorské strategie české literatury konce 19. století“. *Slovo a smysl* 17, č. 33 (2020), s. 17–38.

Alena Šidáková Fialová: „Returning to the Past: The Germans as a Historical Trauma in Contemporary Czech Prose“. *Porównania* 27, č. 2 (2020), s. 59–76.

Alena Šidáková Fialová: „Sborník Prameny víry – pokus o protektorátní aktivistickou literaturu“. *Česká literatura* 68, č. 1 (2020), s. 40–64.

Jiří Trávníček – Grzegorz Nieć: „Čtenářská kultura. Pokus o vymezení“. *Česká literatura* 68, č. 5 (2020), s. 573–591.

Matouš Turek – Martin Šorm: „La matière arthurienne en langue tchèque à la fin du Moyen Âge“. In: Christine Ferlampin-Acher (ed.): *La matière arthurienne tardive en Europe, 1270-1530*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes 2020, s. 1141–1151.

Jiří Zizler: „Rotreklovy rozhlasové hry“. *Souvislosti* 31, č. 3 (2020), s. 20–29.

Obr. 2.1: Obálky knih s příspěvky pracovníků ÚČL; zdroj: internetové stránky nakladatelství (Böhlau / Prasens Verlag / Leuven University Press / Oxford University Press / Peter Lang / De Gruyter)

2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti

Časopisecké studie publikovali pracovníci ÚČL nejčastěji v časopise *Česká literatura*, který splňuje nejvyšší kritéria uplatňovaná dnes na vědecká periodika (je excerpován v databázích ERIH, SCOPUS a WoS). Dále přispěli do recenzovaných časopisů, jako jsou *Acta Slavica Estonica, Bohemica Litteraria, Bohemistyka, Brücken, Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik, Cornova, Český jazyk a literatura, Divadelní revue, Forum historiae, Journal of Modern Literature, Književna smotra, Kontradikce/Contradiction, Porównania, Poznańskie studia slawistyczne, Slavica Wratislaviensia, Slovenská literatúra, Slovo a slovesnost, Slovo a smysl, Sociální studia, Svět literatury*.

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, v roce 2020 publikovali pracovníci ÚČL 254 výstupů. Podle Registru informací o výsledcích (RIV), který provozuje vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace, pracovníci ÚČL publikovali 107 výstupů.

Struktura publikací ÚČL	ASEP	RIV
Článek v odborném periodiku	75	47
Monografie	15	10
Kapitola v knize	31	16
Konferenční příspěvek	8	6
Překlad	4	0
Recenze	69	0
Článek v novinách	37	0
Pořádání akce	4	3
Ostatní výsledky	11	25
Celkem	254	107

TAB. 1: Publikace pracovníků ÚČL v roce 2020; zdroj: ASEP, RIV.

Pozn.: Údaj 15 monografií v ASEP zahrnuje i dvojici Seminářů České knihovny, nezapojených výše do výkladu podkapitoly 2.1.

3. Mezinárodní spolupráce

3.1 Zahraniční badatelé a studenti v ÚČL

Přestože rok 2020 byl ve světě spojený zejména s omezením mobility ve snaze zabránit šíření nového koronaviru, zaznamenal ÚČL zvýšený zájem zahraničních badatelů o studijní pobyty na svých pracovištích v Praze a v Brně. Na dva, čtyři nebo šest týdnů plánovalo přijet deset hostů z Bulharska, Německa, Polska, Rakouska, Ruska, Slovenska nebo Španělska. Osm z nich, včetně dvou, kteří sice do Česka přijeli, ale vlivem nepříznivých okolností svůj program museli předčasně ukončit, bohužel však bylo nuceno svou návštěvu v ÚČL odložit na následující rok.

V plném rozsahu se na podzim 2020 podařilo uskutečnit pobyt kunsthistoričky Kristin Watterott z Universität Leipzig, který byl podpořen v rámci programu Fellowshipu Josefa Dobrovského AV ČR. Ve spolupráci s oddělením lexikografie se soustředila na rešerše ke kolektivní tvorbě Surrealistické skupiny v Československu v období normalizace.

Na pozvání Ondřeje Vimra se hostem ÚČL stala Ana Kvirikashvili (Universitat Oberta de Catalunya), která ve své disertaci zkoumá, jak je současná gruzínská literatura ve světě prezentována a vnímána. Kvůli nepříznivým podmínkám pro cestování byl její měsíční pobyt v ÚČL nahrazen dvoutměsíční virtuální stáží, založenou na konzultacích na dálku s pracovníky České literární bibliografie.

Od září 2019 do srpna 2020 hostil ÚČL německou slavistku a komparatistku Gesine Drews-Syllu, které Nadace Alexandra Humboldta na podporu tohoto ročního pobytu udělila Stipendium Feodora Lynena. Ve svém aktuálním výzkumu, který se zaměřuje na obraz Romů v současné české literatuře a filmu, usiluje o zasazení českého anticiganismu do evropského kontextu a bližší porozumění tomuto fenoménu.

3.2 Badatelé ÚČL v zahraničí

Pandemie onemocnění covid-19 způsobila v roce 2020 pokles počtu zahraničních cest badatelů ÚČL o 90 % ve srovnání s obdobím let 2015–2019. Uskutečnit se tentokrát podařilo pouze šest kratších výjezdů do zahraničí. Komunikace výzkumných pracovníků ÚČL se zahraničními partnery se přesto rozvíjela díky využití moderních digitálních technologií. I když některé plánované mezinárodní konference a kongresy organizátoři odložili, část z nich se podařilo uskutečnit ve formátu videokonferencí a prezentace zástupců ÚČL na nich nemohly chybět. I při práci z domova se badatelé ÚČL snažili zůstat v kontaktu s významnými akademickými a kulturními institucemi, se kterými dlouhodobě spolupracují.

Na únorovém sympoziu *Prismata mlčení (Prisms of Silence)* pořádaném ještě před omezením mezinárodní mobility v Tallinnu Estonskou akademií věd spolu s Lotyšským centrem současného umění v rámci projektu NEP4DISSENT prezentoval Jan Matonoha své poznatky k reflexi genderu v samizdatové a exilové literatuře českého disentu. Ondřej Sládek a Bohumil Fořt byli pozváni do Bratislavy na mezinárodní kolokvium *Texty, obrazy: žánre a narácie*, které u příležitosti významného životního výročí slovenského filozofa Petera Michaloviče organizovaly Slovenská asociácia pre estetiku a Filozofická fakulta Univerzity Komenského. O strukturalismu, sémiotice a české teorii ve svém referátu hovořil O. Sládek, B. Fořt své vystoupení věnoval otázce *Jak estetické jsou narativy?* Čtvrtý mezinárodní kunsthistorický kongres Dmitrije Sarabánova se místo v Moskvě konal ve virtuálním prostředí, kde O. Sládek předložil k diskuzi příspěvek „Structural Poetics in Motion: Jan Mukařovský and Roman Jakobson“.

Konference *Digital Humanities 2020*, kterou hostily kanadské University of Ottawa a Carlton University, se na dálku účastnil Petr Plecháč. Spolu s Thomasem N. Haiderem (Max-Planck-Institut für empirische Ästhetik) představil výsledky své spolupráce v referátu „Mapping Topic Evolution Across Poetic Traditions“. Vystoupil tam také se samostatným příspěvkem, ve kterém přiblížil možnosti využití výsledků svého výzkumu technik strojového učení pro analýzu veršů v anglicky, německy, rusky a španělsky psané poezii. Společnou prezentací s Artjomsem Šelou z University of Tartu se připojil P. Plecháč také k programu 52. kongresu Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies. O tom, jak spolu souvisí žerty a rýmy a jakými způsoby je možné to zkoumat, promluvil společně s Anne-Sophie Bories (University of Basel) na zvané přednášce na Freie Universität Berlin.

V Kodani na mezinárodní konferenci *Synergies: Bridging the Gap Between Traditional & Digital Literary Studies*, jejíž pořadateli byly Královská knihovna v Kodani a dánská Společnost pro digitální literární studia, mohl být v září osobně přítomný Ondřej Vimr. K diskuzi na plénu předložil poznatky ze

svého výzkumu celosvětového šíření české literatury v knižní formě od konce druhé světové války do současnosti. Na pozvání Universitat Oberta de Catalunya se O. Vimr se svým referátem zapojil také do programu workshopu *Between the Nation and the World*, který se konal v rámci ERC projektu *Social Networks of the Past: Mapping Hispanic and Lusophone Literary Modernity (1898–1959)*.

Jedním z hostů mezinárodního cyklu *S očima do budoucnosti. Utopie a dystopie ve střední a východní Evropě a na Balkáně*, který svým studentům v akademickém roce 2020/2021 nabídla Univerzita v Padově, byl Dalibor Dobiáš s přednáškou věnovanou objasnění zájmu českých romantiků o středověké eposy. Václav Smyčka ve své přednášce na podzimním semináři Arbeitskreis Sudetendeutscher Akademiker představil soudobou literaturu a film o odsunu Němců z Československa a vysvětlil dynamiku vzpomínání na tyto události v české a německé společnosti.

Pavel Kořínek se podílel na virtuálním přednáškovém programu *Comics Up Close / Thinking Comics*, který v roce 2020 nahradil o rok odložený *Lakes International Comic Art Festival* v britském Kendalu. Ve svém příspěvku poukázal na to, jak komiksy dokážou překonávat hranice národních států a jak se přitom proměňují významy, které jim jejich čtenáři přisuzují. Zároveň pokračovaly přípravy na příští ročník festivalu, jehož hostující zemí bude Česká republika.

3.3 Mobilní projekty Hranice literární vědy

V letech 2018–2020 mohli čtyři výzkumní pracovníci ÚČL využít financování dlouhodobých stáží v rámci projektu *Hranice literární vědy – literární komunikace a kulturní transfer*, který byl podpořen ze Strukturálních a investičních fondů Evropské unie prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Po Stanislavě Fedrové, Bohumilu Fořtovi a Zuzaně Říhové, kteří již dříve absolvovali pobyty v délce šesti a sedmi měsíců na prestižních univerzitách v Německu a USA, byl v druhém kole výběrového řízení vybrán Richard Müller. Od září 2019 do března 2020 se díky tomu stal součástí týmu Johna Guilloryho, který působí na New York University a zkoumá možnosti propojení literární vědy s teorií médií. Zkušenosti z tohoto pobytu sdílel R. Müller nejen se svými kolegy v rámci oddělení teorie, ale se všemi ostatními zájemci během diskuze *Půl roku na New York University* 15. září 2020.

ÚČL získal v roce 2020 financování návazného projektu *Hranice literární vědy II*, který badatelům z ÚČL nabídne další možnosti podpory profesního růstu a prohloubení kontaktů s renomovanými akademickými pracovišti v zahraničí. V roce 2020 proběhlo první kolo výběrového řízení na místa zkušeného výzkumného pracovníka, který bude moci absolvovat půlroční pobyt v Německu. V interní soutěži zvítězil Dalibor Dobiáš, který bude od ledna 2021 působit na Univerzitě v Řezně a spolupracovat s Markem Nekulou, vedoucím Centra pro česká studia Bohemicum. V následujícím roce budou vybráni ještě dva postdoktorandi na pracovní pobyty plánované do Rakouska a Velké Británie.

3.4 Evropské projekty

Badatelé ÚČL pokračovali v roce 2020 ve svém zapojení do dvou mezinárodních projektů podpořených v rámci programů *Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change* (JPI CH) a *European Cooperation in Science and Technology* (COST).

READ IT – Reading Europe Advanced Data Investigation Tool

Na řešení projektu aplikovaného výzkumu *READ IT – Reading Europe Advanced Data Investigation Tool*, financovaného v rámci JPI CH z prostředků programu Horizon 2020, se za ÚČL podílí Michael Wögerbauer, Jiří Trávníček, Claire Madl a Tomáš Suk a externí členové českého řešitelského týmu Roar Lishaugen (Oslo University) a Anežka Kuzmičová (Univerzita Karlova). Cílem je naučit umělou inteligenci rozpoznávat tzv. čtenářské zážitky v textech z 18. až 21. století a řadit je spolu s podrobnostmi o nich do specializované databáze, která poslouží jako základ pro další výzkum čtenářských aktivit v Evropě. V roce 2020 spolupráce řešitelů probíhala zejména na bázi pravidelných videokonferencí. V říjnu se uskutečnilo dvoudenní virtuální setkání organizované na Open University, které bylo příležitostí pro prezentaci pokroků a aktuálních výzev jednotlivých pracovních skupin. Bylo rozhodnuto o prodloužení realizace projektu o jeden rok do konce prosince 2021.

NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent

V projektu *NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent*, podpořeného v rámci COST, zastupují ÚČL Jan Matonoha, Eduard Burget a Petra Loučová. S dalšími vědci z 32 zemí spolupracují na vytvoření platformy pro multidisciplinární a nadnárodní pojetí výzkumu kulturního disentu v postsocialistických státech. V roce 2020 se jejich aktivity soustředily zejména na zpracování odborných publikací a účast na virtuálních setkáních s dalšími řešiteli. Většina plánových akcí, mezi nimi také mezinárodní konference *Samizdat as a Transnational Phenomenon. Transfers of Texts, Ideas, Technologies and Money*, byla s ohledem na špatnou epidemickou situaci odložena.

3.5 Spolupráce s partnerskými ústavami a institucemi

Instytut Badań Literackich PAN (IBL PAN)

Mezi ÚČL a IBL probíhá úzká spolupráce zejména prostřednictvím *Bibliographical Data Working Group* v rámci konsorcia DARIAH-ERIC, jejíž ustavení v roce 2018 iniciovali Vojtěch Malínek (ČLB) a Thomasz Umerle (Polska Bibliografia Literacka). Skupina usiluje o vytvoření evropské platformy pro diskusi mezi zpracovateli bibliografických dat, datovými vědci, IT vývojáři a dalšími aktéry zainteresovaným do této problematiky. V únoru 2020 se na půdě ÚČL uskutečnilo třídní pracovní zasedání skupiny věnované zejména diskusi o podobě připravované *Bibliographical Data Landscape Analysis Report*. Mezinárodní spolupráce ČLB v roce 2020 je blíže popsána výše v příslušné kapitole (1.5).

Ústav slovenskej literatúry SAV (ÚSL SAV)

Na jaře 2020 vyšla kolektivní monografie *Z dejín kázňovej prózy I*, na které se pod vedením Daniela Soukupa (ÚČL) a Eriky Brtáňové (ÚSL SAV) svými příspěvky podílelo čtrnáct badatelů z obou partnerských ústavů. Kniha představuje na příkladech z českých a slovenských zemí z období raného novověku kazatelskou prózu jako jedinečný literární a kulturně-historický fenomén. Důležitý mezník při přípravě této publikace představovala v roce 2017 konference *Kázně a řeči / Kázne a reči*, na kterou v roce 2020 navázalo druhé setkání pod stejným názvem (s podtitulem *Kazatelství v čase krize / Kazatelstvo v case krízy*).

Ústav slavistiky Ruské akademie věd (ÚSl RAV)

ÚČL se s ÚSl RAV dohodl na pokračování spolupráce zaměřené zejména na historii české literatury po roce 1945 a česko-ruské literární vztahy a ústavy uzavřely pro tyto potřeby dohodu na období let 2021–2022. Důležitý rámec pro rozvoj vzájemných kontaktů a spolupráce představuje od roku 2015 také zapojení obou institucí do Konsorcia pro vytváření a využívání informačních zdrojů světové literárněvědné bohemistiky.

3.6 Franco Moretti na pozvání ÚČL v ČR

Pozvání ÚČL a časopisu pro performativní umění a umělecký výzkum *ArteActa* Akademie múzických umění v Praze přijal zakladatel Stanfordské literární laboratoře a průkopník digitálního výzkumu v humanitních vědách Franco Moretti. Příspěvkem *The Road to Rome. Literary Studies Between Hermeneutics and Quantification*, který proslovil v rámci akce organizované společně s Brněnským naratologickým kroužkem na půdě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, přizval přítomné k debatě o tom, jaké možnosti, ale i úskalí mohou plynout z propojení hermeneutiky s kvantitativními metodami v literární vědě. Ve své přednášce *Simulating Dramatic Networks*, která proběhla 28. února v prostorách AV ČR v Praze, přiblížil, jak vytvářet či simulovat dramatické sítě a jak jejich modely využívat pro potřeby výzkumu literatury. Zároveň s tím představil český překlad své studie *Teorie sítí a analýza syžetu* vydaný v aktuálním čísle *ArteActa*, ve kterém přiblížil možnosti uplatnění konceptu dramatických sítí na příkladu analýzy Shakespearova *Hamleta*.

Obr. 3.1: Franco Moretti při své pražské přednášce, 28. 2. 2020; zdroj: ÚČL

3.7 Spojení evropských akademií věd v boji proti dezinformacím ve vědě

Celoevropské sdružení akademií věd ALLEA na jaře 2020 sestavilo mezinárodní a mezioborovou expertní komisi, která byla pověřena diskuzí o výzvách v komunikaci vědeckých poznatků a navrhnout doporučení pro boj proti dezinformacím ve vědě. Jako zástupce AV ČR byl do ní vybrán Dalibor Dobiáš, kterého nominoval ÚČL. V době globální pandemie nabyla tato iniciativa na významu tím, jak po celém světě vzrostla potřeba důvěryhodných informací a jejich odlišení od hoaxů a nepodložených zpráv.

4. **Výuka a popularizace**

4.1 ÚČL školám

Komise ÚČL pro výuku literatury na středních školách (předseda Robert Kolár) spolupracovala sedmým rokem s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV). Ve funkci tzv. revizora či tzv. ředitelského experta připomínkovali její členové jednotlivé testové otázky či celé jejich soubory.

ÚČL nadále přispíval do ústředního didaktického časopisu *Český jazyk a literatura*, a to jednak články svých pracovníků, jednak působením R. Kolára v redakční radě tohoto periodika. O dění v ÚČL (například o edici *Semináře České knihovny*) informovala Asociace češtinářů. Členem Ústřední komise Olympiády v českém jazyce byl Martin Hrdina.

Pravidelná Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy, kterou ÚČL připravuje ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR již od roku 2012, byla připravena, ale z epidemických důvodů se nemohla v roce 2020 uskutečnit. V roce následujícím bude na tuto tradici opět navázáno.

Seminář České knihovny

V roce 2020 vyšlo dalších dvanáct *Seminářů České knihovny*: Karel Hynek Mácha: *Máj*; Vítězslav Nezval: *Abeceda*; Karel Sabina: *Oživené hroby*; Josef Svatopluk Machar: *Confiteor*; Karel Čapek: *Hordubal*; Konstantin Biebl: *S loď jež dováží čaj a kávu*; Jiří Weil: *Život s hvězdou*; Viktor Dyk: *Milá sedmi loupežníků*; Jan Hus: *České listy*; Voskovec a Werich: *Vest pocket revue*; Jáchym Topol: *Sestra*; Alois Jirásek: *Staré pověsti české*.

Semináře České knihovny vycházejí od sklonku roku 2016 a přinášejí interpretace vybraných děl z jednotlivých svazků *České knihovny*, strukturované podle požadavků pro státní maturitu. Edici řídí Robert Kolár. Všechny semináře jsou zdarma ke stažení na webových stránkách *České knihovny*, při akcích ÚČL a *České knihovny* jsou distribuovány také v tištěné podobě.

Obr. 4.1: Druhá šestice *Seminářů České knihovny* pro rok 2020; zdroj: ÚČL

4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami

Pracovníci ÚČL pravidelně vyučovali nebo vedli jednorázové blokové kurzy na řadě vysokých škol (např. Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci, Vysoká škola kreativní komunikace). V letním semestru 2019/2020 a v zimním semestru 2020/2021 odučili celkem 1190 hodin, z čehož 548 bylo zaměřeno na studenty bakalářských programů, 576 na studenty magisterských programů a 66 na studenty doktorských programů. Přímá výuka byla z důvodu koronavirové pandemie nahrazena distanční formou. Prostřednictvím nejrůznějších IT aplikací a platforem byla výuka realizována online, což řadu vyučujících vedlo často k úpravě svých kurzů i přípravě nových studijních materiálů.

Druhou rovinou účasti na terciárním vzdělávání představovaly doktorské studijní programy, v nichž ÚČL zastává úlohu jednoho ze školicích pracovišť. Na základě uzavřených dohod o spolupráci s příslušnými fakultami a univerzitami zajišťovalo ÚČL v akademickém roce 2020–2021 postgraduální studium ve čtyřech společně akreditovaných doktorských studijních programech:

1. Teorie a dějiny novější české literatury (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 1999;

**MASARYKOVA
UNIVERZITA**

2. Česká literatura (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 2013 (v roce 2020 byla aktualizována naše stávající spolupráce a podepsána nová smlouva);

3. Česká literatura (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci) – spolupráce od roku 2018;

4. Teorie a dějiny české literatury (Filozofická fakulta Ostravské univerzity) – spolupráce od roku 2019.

Působení doktorandů v ÚČL je institucionalizováno vnitřním předpisem, doktorandi jsou zařazeni do výzkumných oddělení ústavu a podílejí se na řešení vědeckých projektů i na ostatních aktivitách pracoviště. V roce 2020 působilo v ÚČL celkem 19 doktorandů, z toho 7 studentů společně akreditovaných studijních programů. V průběhu roku svou disertaci obhájily a doktorát získaly dvě studentky.

Třetí rovinu účasti na terciárním vzdělávání představují akce pořádané pro studenty pregraduálního i postgraduálního studia v oblasti literárněvědné bohemistiky a dalších oborově blízkých programů. Stěžejními aktivitami jsou v tomto směru Studentská literárněvědná konference, doktorandská konference a Škola praktické bohemistiky.

Studentská literárněvědná konference se z důvodu koronavirové pandemie nekonala. Její konání bylo přesunuto na rok 2021. Ze stejného důvodu byla o rok odložena i organizace doktorandské konference literárněvědných bohemistických a přírodních oborů, která se měla konat v Univerzitním centru MU v Telči.

Škola praktické bohemistiky

Na přelomu září a října se v online prostředí odehrál již pátý ročník Školy praktické bohemistiky (původně plánovaný dubnový termín akce byl odložen a převeden do online prostředí z epidemičtých důvodů). Kurz byl určen studentům bohemistiky ze spolupracujících institucí, kterým nabídl specializovaný výklad zaměřený na disciplíny, které se v rámci jejich studijních plánů standardními způsoby nevyučují, ale jejichž znalost je v oborovém kontextu důležitá (versologie, editologie a textologie, bibliografie). V roce 2020 se dvoudenní akce zúčastnilo 11 studentů, na jejichž výuce se podílela čtveřice ústavních pracovníků.

4.3 Popularizační činnost

Také v roce 2020 pořádal ÚČL pro odbornou i širokou kulturní veřejnost konference, kolokvia, besedy a přednáškové cykly, a zároveň se účastnil nejrůznějších popularizačních akcí, jejichž cílem bylo podpořit prezentaci vědy jako veřejné služby. Akce se převážně konaly online z důvodu vládních opatření proti šíření nemoci covid-19. Pracovníci ÚČL rovněž představovali výsledky své výzkumné činnosti v televizních a rozhlasových pořadech a tištěných i webových periodikách (jednalo se o nejméně pět desítek vystoupení v elektronických médiích, denním a společenském tisku).

I v roce 2020 proběhl přednáškový cyklus *Literárněvědné fórum* určený pro odbornou a širší veřejnost, avšak kvůli vládním opatřením byl program zkrácen, nebo vysílán online. V lednu se konala přednáška prof. Miloslava Vojtecha z Univerzity Komenského v Bratislavě na téma *Po česky psaná literatura na Slovensku na konci 18. a v prvej polovici 19. storočia vo svetle aktuálnych literárnohistorických výskumov*. V únoru proslovila Hana Šmahelová přednášku na téma *Proměnné a konstanty v paradigmatu dějin literatury 19. století*. Na podzim se konaly tři online vysílané diskuze, při nichž pracovníci ÚČL představovali připravované projekty (Ondřej Vimr ad.: *Globální trajektorie české literatury od roku 1945*; Daniel Soukup, Matouš Jaluška ad.: *Ohniska a kruhy. Na cestě k jedné z možných syntéz starší české literatury*; Kateřina Piorecká, Pavel Janoušek ad.: *Umění – gesto – argument*). V rámci Literárněvědného fóra se již tradičně konala také speciální řada přednášek zaměřených na starší českou literaturu a její širší kulturní a historické souvislosti, tzv. *Staročeský dýchánek*. Jednotlivé přednášky a debaty LVF navštěvovalo průměrně cca třicet zájemců; cyklus byl dokumentován a některé z přednášek byly zpřístupněny v podobě videonahrávek na YouTube kanálu ÚČL.

Během roku se konaly další odborné akce pro veřejnost a prezentace nových publikací pracovníků ÚČL, například u příležitosti vydání knihy *Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění* se konala v Knihovně Václava Havla diskuze o falzech, mystifikacích a hoaxech a jejich rolích ve veřejném životě a umění, na které vystoupil skladatel Miroslav Pudlák, autor opery *Sasíci v Čechách aneb Marnost bojů proti RKZ*, a spoluautoři knihy *RKZ v kultuře a umění* Markéta Dlábková (NGP), Dalibor Dobiáš (ÚČL), Milan Ducháček (ÚSD AV ČR) a Tomáš Masař (FF UK); pořadem provázela Eliška Černá (*Deník N*) a záznam této diskuze je uložen na webu České televize. Dále se konala online diskuze o knize *Za obrysy média. Literatura a medialita*, které se zúčastnili autoři knihy a jejich hosté: Richard Müller, Tomáš Chudý, Tomáš Dvořák, Alice Jedličková, Stanislava Fedrová, Josef Šebek, Pavel Šidák, Bogumiła Suwara, Martin Ritter a Josef Vojvodík. Pořad je uložen na YouTube kanálu ÚČL.

Obr. 4.2: Diskuze o falzech, mystifikacích a hoaxech a jejich rolích ve veřejném životě a umění v Knihovně Václava Havla, pořádaná u příležitosti vydání knihy o RKZ; zdroj: ÚČL

ÚČL se rovněž zapojil do společných popularizačních aktivit Akademie věd ČR. Na podzim roku 2020 se zúčastnil festivalu AV ČR *Týden vědy a techniky*. V rámci letošního online TVT nabídli pracovníci ÚČL čtyři přednášky s literární tematikou, které byly odvysílány online na YouTube kanálu ÚČL. Ladislav Futtera: *Pojďte a poslyšte pověsti starých časů. Staré pověsti české v kontextu české literatury sklonku 19. století*; Matouš Jaluška a hosté: *Útěcha ze starých textů*; Petr Plecháč: *Jak poznat autora textu?*; Stefan Segi, Václav Smyčka: *Konspirační teorie včera, dnes a zítra*. Online kvíz *Co víte o české literatuře?* připravil Robert Kolár.

V rámci online akce *Noc vědců 2020* s podtitulem ČLOVĚK A ROBOT byla v listopadu odvysílána přednáška Karla Pioreckého (ÚČL) a Zuzany Husárové (PDF UK v Bratislavě, Universität für angewandte Kunst ve Vídni) s názvem *Umělé neuronové sítě na literárním poli*, ve které přednášející seznámili posluchače s možnostmi počítačově generovaných textů (zejména básní) a přiblížili proces počítačového generování literárního textu.

Největší vědecká akce v Česku, *Veletřh vědy 2020*, který se měl uskutečnit 4.–6. června v areálu výstaviště PVA EXPO PRAHA v Letňanech, se kvůli šíření nemoci covid-19 neuskutečnila.

4.4 Věda na doma

Projekt Akademie věd ČR *Věda na doma* vznikl v čase počínající pandemie nemoci covid-19 na jaře 2020 a byl určen dětem, rodičům, učitelům a fanouškům vědy. K projektu se ÚČL připojil hned v prvních dnech hashtagem #veda_na_doma_ucl. Pod touto značkou ÚČL po celou dobu (březen–červen) publikoval odkazy na výstavy ke stažení, výukové materiály pro studenty a učitele, kvízy, komiksové šablony Dokresli komiks!, semináře *České knihnice* a další materiály. K četbě online byl zveřejněn román *Matka* od Gity Šponarové nebo titulní román Jaroslava Pokorného z antologie *Eskadra obětovaných*.

ÚČL (ve spolupráci s nakladatelstvím Academia) na svých internetových stránkách zpřístupnil (ve formátu PDF) oba svazky monografie o cenzuře *V obecném zájmu* nebo soubory interpretací vybraných českých literárních děl z devadesátých let 20. a prvního desetiletí 21. století *V souřadnicích volnosti* a *V souřadnicích mnohosti*. V úplnosti byl nabídnut též sedmisvazkový *Lexikon české literatury*, *Slovník novější literární teorie* a první svazek spisů Vladimíra Macury *Znamení zrodu a české sny*. ÚČL také bez omezení otevřel kompletní archiv časopisu *Česká literatura*.

Jednou z nejdůležitějších složek tohoto projektu bylo natáčení cca půlhodinových přednášek z domácích nebo vědeckých pracoven. Pracovníci ÚČL celkem pořídili devět přednášek s literární tematikou. První přednášku pronesla ze své domácí pracovny Gabriela Romanová 3. dubna 2020. Přednáška s názvem *Co je to samizdat a jaký oříšek představuje pro bibliografy?* byla určena studentům 2. stupně ZŠ, SŠ, rodičům i učitelům a dosáhla téměř 700 zhlédnutí. Další přednášky natočili Jiří Trávníček (*Češi jako čtenáři*), Stefan Segi (*Politická korektnost v literatuře*), Matouš Jaluška (*Krocení jazyka ve staročeské rytířské epice*), Václav Smyčka (*Čas, vyprávění a dějiny aneb proč žijeme v přibězích a čas má svoji historii*), Pavel Kořínek (*Hašek, Hrabal, husité. Česká historie a literatura ve světovém komiksu*), Ladislav Futtera (*Kolika jazyky hovořila kněžna Libuše?*), Petr Hruška (*ČTENÝ BÁSNÍK. Proč je poezie Ivana Wernische tak přitažlivá?*) a Anna Gnot (*Tvorba Olgy Tokarczuk v českých překladech*). Všechny přednášky byly odvysílány v premiéře na Facebooku a YouTube kanálu Akademie věd ČR a Facebooku ÚČL a nadále zůstávají přístupné v archivu YouTube kanálu ÚČL.

Obr. 4.3: Pozvánka na online premiéru poslední z devíti ústavních přednášek v rámci projektu Věda na doma; zdroj: AV ČR

4.5 Účast na literárním dění

Pracovníci ÚČL se kromě vlastní vědecké činnosti dlouhodobě věnují i dalším odborným aktivitám, které nebývají tradičně řazeny mezi kvantifikované a sciometricky analyzované výsledky vědecké práce, ale přitom nenaplnují znaky tradičně pojímané popularizace vědy. Zejména se jedná o činnosti reflektující aktuální situaci zasahovaných uměleckých disciplín (literatura, drama, komiks) a o vlastní uměleckou činnost v rámci těchto umění. V ÚČL v roce 2020 působilo hned několik pracovníků věnujících se původní umělecké tvorbě v poezii i próze (Petr Hruška, Michal Jareš, Dominik Melichar, Michal Přibáň, Zuzana Říhová a další), kritice se soustavně věnovali např. Zuzana Augustová, Barbora Čiháková, Pavel Janoušek, Michal Jareš, Pavel Kořínek, Martin Lukáš, Marek Lollok, Aleš Merenus, Jiří Trávníček a další.

Pracovníci ÚČL v roce 2020 přispívali svými literárněkritickými články do časopisů A2 (Matouš Jaluška, Pavel Kořínek, Martin Lukáš), *Host* (Marek Lollok, Aleš Merenus, Jiří Trávníček), *Revolver Revue* (Barbora Čiháková, Michal Kosák) *Souvislosti* (Jiří Zizler) či *Tvar* (Pavel Janoušek, Veronika Košnarová), v některých případech měli k dispozici dokonce vlastní dedikovanou rubriku („Na mezi“ Matouše Jalušky v A2).

Na chodu literárních časopisů se pracovníci ÚČL podíleli rovněž prací v redakcích či redakčních radách – předsedou Klubu přátel Tvaru je Pavel Janoušek, v redakci časopisu *Lógr* působili Stefan Segi a Dominik Melichar, do redakce časopisu *Kontradikce* byl zapojen Roman Kanda. Významně zastoupeni byli pracovníci ÚČL též v redakcích a redakčních radách časopisů vědeckých: Alice Jedličková působila v redakčním kruhu časopisu *Bohemica litteraria* a Bohumil Fořt byl u téhož časopisu členem redakční rady, Zdeněk Hrbata zasedl v radách časopisů *World Literature Studies* a *Litteraria Pragensia*, Václav Petrbock v redakčních radách časopisů *Listy filologické*, *Střed-Centre* a *Echa IPSL*, Jiří Trávníček v redakčních radách časopisů *Filoteknos* a *Roczniki Biblioteczne*. Dva pracovníci ÚČL byli členy redakční rady časopisu *Svět literatury* (Alice Jedličková, Zdeněk Hrbata), Pavel Šidák působil v první polovině roku jako výkonný redaktor tohoto časopisu. Hned třemi pracovníky byl ÚČL zastoupen v radě časopisu *Slovenská literatúra* (Pavel Janoušek, Michal Jareš, Petr Šámal). Václav Smyčka působil v redakční radě časopisu *Brücken*, Dalibor Dobiáš ve vědecké radě časopisu *eSamizdat*, Michal Kosák v redakční radě online časopisu *Apparatus*, Ondřej Sládek v redakční radě časopisů *Slovo a slovesnost* a *Illuminace*, Michael Wögerbauer a Petr Šámal byli členy redakční rady časopisu *Literární archiv*, Martin Hrdina působil v redakční radě časopisu *Didaktické studie*, Daniel Soukup v redakční radě časopisu *Judaica Bohemiae*, Robert Kolár v redakční radě časopisu *Český jazyk a literatura*, Pavel Janoušek v redakční radě *Divadelní revue* a Ladislav Futtera byl členem rady odborného vlastivědného sborníku *Mladoboleslavská Boleslavica*. Jiří Flaišman a Michal Kosák působili jako redaktoři kritického literárního webu *i-kanon.cz*, na kterém publikovali své příspěvky dotýkající se často, leč ne výhradně otázek ediční přípravy vydávaných knih. Pracovníci ÚČL přirozeně tvořili i redakční jádro obou časopisů, jež ústav vydává – *České literatury* a *Cornovy*.

Tradiční *První bilance*, ústavem ve spolupráci s Českým rozhlasem připravovaná diskuse reflektující vždy na sklonku kalendářního roku aktuální literární produkci, se v roce 2020 uskutečnila bez publika, jako rozhlasem zaznamenávaná debata. Pozvání moderátora Martina Lukáše k diskusi o prozaické i básnické produkci přijali Blanka Činátlová, Radek Friedrich a Marek Lollok. Sestřih debaty, zaznamenané na sklonku listopadu, odvysílala stanice ČRo Vltava 19. prosince.

Hojně zastoupeni byli pracovníci ÚČL též v porotách rozhodujících o udílení literárních cen: o Magnesii Liteře v roce 2020 spolurozhodovali (v různých kategoriích) Michal Jareš, Petr Šámal a Jiří Trávníček, Pavel Janoušek byl členem poroty Státní ceny za literaturu, Jiří Zizler působil v porotě Ceny Jaroslava Seiferta, Jitka Šotkovská v Ceně Marka Ravenhilla. Pracovníci ÚČL zasedli rovněž v grantových a poradních komisích rozhodujících o podpoře při vydávání neperiodických publikací či literárních a kulturních časopisů, působili u programu Česká knihovna a podíleli se na výběru stipendistů Českého literárního centra.

Obr. 4.4: Vizual První bilance 2020 s obálkami některých diskutovaných knih; zdroj: ÚČL

4.6 Služby pro veřejnost

K základním úkolům ÚČL patří zajišťování infrastruktury pro literárněvědnou bohemistiku v mezinárodním i národním měřítku a ve vztahu k české veřejnosti šíření odborně relevantních informací o osobnostech, institucích, dílech a ostatních jevech české literatury. Tyto služby pro vědeckou komunitu a občanskou veřejnost zajišťuje ÚČL prostřednictvím výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie, vlastních knihoven v Praze a v Brně a dále prostřednictvím počítačových aplikací a databází. Tyto digitální nástroje jsou vesměs volně přístupné na internetu. Vznikají ve Středisku literárněvědných informací ÚČL, ale také v dalších odděleních ústavu – především v Oddělení edičním a textologickým, v Oddělení lexikografie nebo ve Versologickém týmu.

Pražská knihovna ÚČL

Rozsah jejího fondu řadí pražskou Knihovnu ÚČL na třetí místo mezi knihovnami ústavů Akademie věd ČR. Tento fond tvoří unikátní sbírka české beletrie, literární teorie, literární historie, základních děl ze společenských oborů a soubor českých literárních a kulturních periodik. Součástí Knihovny ÚČL jsou též historické knižní a časopisecké fondy Umělecké besedy a knihoven bývalého oddělení západních literatur a kabinetu dějin českého divadla Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. K 31. 12. 2020 tvořilo fond Knihovny ÚČL celkem 164 329 svazků, z toho v roce 2020 získala knihovna 2 350 nových knihovních jednotek a odebírala 157 titulů periodik.

Knihovna ÚČL je otevřena nejen odborníkům, ale i studentům a dalším zájemcům a všechny dokumenty jsou ve studovně pražského pracoviště ÚČL expedovány na počkání. Přes složitou epidemickou situaci v roce 2020 a z toho plynoucích opatření sloužících k ochraně zdraví uživatelů knihovna evidovala 382 aktivních čtenářských kont a dalším desítkám uživatelů byly jejich požadavky vyřešeny jednorázově. Souhrnně bylo poskytnuto 7 356 absenčních výpůjček (prezenční výpůjčky nejsou evidovány) a 1 408 prolongací. Další badatelé měli možnost studovat v knihovně dokumenty ze Staročeské sbírky – souboru mikrofilmů a fotokopií staročeských rukopisů a tisků z českých i zahraničních fondů (více než 163 000 polí mikrofilmů a více než 155 000 fotokopií). Pražská Knihovna ÚČL poskytovala své služby na základě automatického výpůjčního protokolu a sdíleného systému Aleph, jehož provoz zajišťuje pro zapojené ústavy centrální Knihovna AV ČR. Počet záznamů dokumentů vytvářených podle pravidel RDA ve formátu MARC21 a předaných do Souborného katalogu ČR vzrostl v roce 2020 na 110 542, což se opět projevilo zájmem o dokumenty z fondu Knihovny ÚČL, uspokojovaným zčásti i meziknihovní výpůjční službou.

Knihovna ÚČL AV ČR – statistické údaje			
	2018	2019	2020
Knihovní fond			
Celkový počet knihovních jednotek	159429	161979	164329
Počet knih získaných v daném roce	2710	2550	2350
Počet titulů periodik získaných v daném roce	161	149	157
Knihovní služby			
Počet registrovaných uživatelů	385	385	382
Počet výpůjček z fondu knihovny	13156	11836	7356
Počet prodloužení výpůjček	1780	1856	1408
Meziknihovní výpůjční služby			
Dokumenty zapůjčené z jiných knihoven v ČR	28	48	29
Dokumenty zapůjčené jiným knihovnám v ČR	127	131	114
Kopie částí dokumentů poskytnuté jiným knihovnám v ČR	19	34	32
Dokumenty zapůjčené ze zahraničních knihoven	14	16	6
Spolupráce se Souborným katalogem ČR			
Celkový počet záznamů zaslaných do SKC	96663	103189	110542

Tab. 4.1: Knihovna ÚČL (Praha); zdroj ÚČL

S cílem podpořit využití posledních dvou částí fondu, které dosud nebyly zkatologizovány elektronicky, tj. knihoven bývalého oddělení západních literatur a kabinetu dějin českého divadla, se v lednu 2017 Knihovna ÚČL zapojila do podprogramu Ministerstva kultury ČR VISK 5 – Retrokon projektem *Retrokatalogizace fondu Knihovny někdejšího oddělení západních literatur ÚČSL ČSAV*. Protože kvalitou záznamů zasílaných do Souborného katalogu ČR splnila náročné požadavky zadavatele, s podporou z téhož zdroje pokračovala v postupné rekatalogizaci zmíněného fondu v systému Aleph i v letech 2018–2020. Uveřejněné záznamy umožňují uživatelům ještě snazší přístup ke studiu primárních dokumentů z tohoto unikátního fondu obsahujícího dokumenty ze 17.–20. století a orientovaného především na beletrii a odbornou literaturu z oblasti románského, anglosaského a germánského písemnictví.

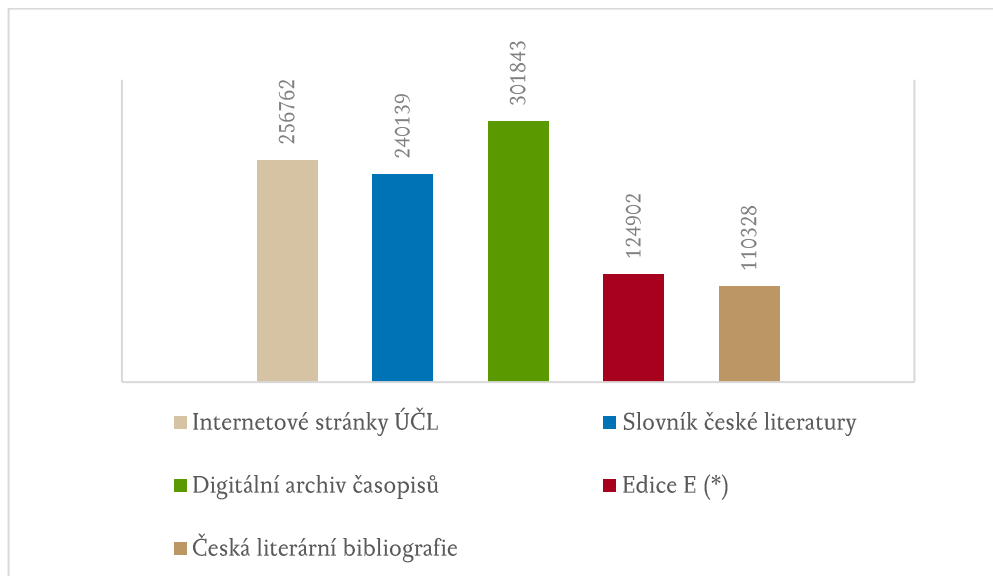
Knihovna brněnského pracoviště ÚČL

Veřejně přístupná je rovněž Knihovna brněnského pracoviště ÚČL. Její fond k 31. 12. 2020 tvořilo 18 272 knihovních jednotek a čtenáři měli k dispozici 25 titulů časopisů. Profilově je knihovna zaměřena na českou beletrii 20. století a původní současnou literaturu, literární teorii a literární vědu. Důležitou součástí představuje také literatura regionální a literární periodika. V roce 2017 byla v brněnské knihovně ÚČL dokončena celková rekatalogizace knihovního fondu v systému Aleph a od roku 2018 je již celý fond včetně nových přírůstků zpracováván elektronicky. Záznamy jsou průběžně tvořeny s knihou v ruce při dodržování stanovených standardů dle pravidel RDA ve formátu MARC21 v systému Aleph a jejich zveřejnění umožňuje odborným zájemcům ještě větší využití tohoto speciálního fondu. V roce 2020 nabízela Knihovna brněnského pracoviště ÚČL svým uživatelům též výstřižkový archiv literární publicistiky a realizovala výpůjčky v rámci meziknihovní výpůjční služby.

Digitální zdroje informací

ÚČL nabízí odborné veřejnosti, studentům a dalším zájemcům širokou škálu digitálních zdrojů: oborové slovníky, digitální archivy a fulltextové databáze literárních textů, bibliografické a další specializované databáze a v neposlední řadě též korpusy literárních textů. Ústavní web, na jehož nové verzi se po celý rok pracovalo s plánovaným spuštěním v roce 2021, slouží jako rozcestník k těmto zdrojům, ale též jako základní informační platforma o instituci a jejích aktivitách.

V roce 2020 bylo možné pozorovat nárůst zájmu o některé digitální zdroje v souvislosti s pandemickými opatřeními a uzavřením knihoven. ÚČL v návaznosti na projekt Věda na doma zveřejnil na svých stránkách Edice E plné texty některých základních oborových příruček a nedávných monografií. Nejžádanějšími byly mezi návštěvníky svazky *Dějiny české literatury po roce 1945* (každý svazek kolem 2 000 stažení) a *Lexikonu české literatury* (cca 1 500 stažení na svazek).

Obr. 4.5: Nejnavštěvovanější digitální zdroje ÚČL (počet návštěv dle statistik); zdroj: ÚČL.
 Pozn. *: Detailní statistika je k dispozici za listopad a prosinec, roční údaje dopočteny

Internetové stránky Ústavu pro českou literaturu AV ČR	http://www.ucl.cas.cz
Česká literární bibliografie	http://clb.ucl.cas.cz
Slovník české literatury po roce 1945	http://www.slovníkceskeliteratury.cz/
Facebook UCL	http://www.facebook.com/UCLavcr/
YouTube kanál ÚČL	http://www.youtube.com/channel/UCE2SFhellAxSuj4lcUi9PyQ

4.7 ÚČL na sociálních sítích

ÚČL komunikoval (podobně jako v předchozích letech) s veřejností rovněž prostřednictvím sociálních sítí. Hlavní facebooková stránka ÚČL zaznamenala meziroční nárůst 843 fanoušků (počet uživatelů, kteří přidělili naší stránce „to se mi líbí“, činil na sklonku roku 4535). Mezi těmito uživateli tvořily většinu ženy (69 %), nejpočetnější skupinou potom byly ženy ve věku 25–34 let (30 %). Ke stránce se připojovali též zahraniční uživatelé (Slovensko, Polsko, Německo, Velká Británie, USA, Itálie, Egypt, Francie, Maďarsko ad.). Nejúspěšnější příspěvky na této stránce překonávaly svým dosahem hranici 5000 unikátních uživatelů. Celkem 24 pracovníků ústavu spravovalo svůj profil na síti Academia.edu. Videozáznamy z přednášek a dalších akcí byly umístovány na serveru YouTube a dále sdíleny na sociálních sítích a hlavní webové stránce ústavu.

Obr. 4.6: Celkový dosah za rok 2020 po měsících. Počet lidí, kteří viděli obsah ze stránky ÚČL nebo o stránce ÚČL; zdroj: Facebook

5. Hospodaření

5.1 Rozpočet

V roce 2020 provozoval ÚČL svou činnost s rozpočtem 99 610 tis. Kč (včetně investic a grantů) s kladným hospodářským výsledkem. Výsledek hospodaření činí po zdanění 2 360 tis. Kč a bude v celé výši převeden do Rezervního fondu. V roce 2020 použil ústav prostředky z fondu účelových prostředků ve výši celkem 1 299 tis. Kč. Z toho bylo 1 125 tis. Kč institucionálních prostředků a 174 tis. Kč grantových (účelových) prostředků. Do fondu účelově určených prostředků bylo převedeno celkem 3 460 tis. Kč, z toho 2 451 tis. Kč činí institucionální prostředky a 1 009 tis. Kč grantové prostředky. Struktura financování byla tvořena institucionální dotací ve výši 54 200 tis. Kč, z toho 44 846 tis. Kč na podporu výzkumné organizace, 9 354 tis. Kč na podporu činnosti pracoviště a 1 901 tis. Kč investiční dotace.

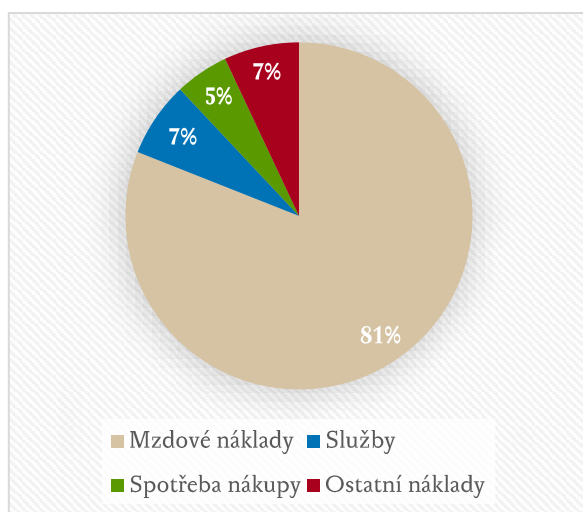
Prostředky grantové činily 40 265 tis. Kč. Grantů/dotací měl ÚČL v roce 2020 celkem 25 (11 × GA ČR v hodnotě 11 567 tis. Kč, 6 × MŠMT ČR v hodnotě 26 800 tis. Kč, 7 × MK ČR v hodnotě 1 848 tis. Kč a 1 × MHMB v hodnotě 50 tis. Kč). V roce 2020 ÚČL získal investiční dotace ve výši 1 901 tis. Kč. Investiční dotace byly použity na několik dílčích investic (pořízení EIS, rozšíření wifi sítě Eduroam, technické zhodnocení budovy a skenovací pracoviště).

5.2 Náklady

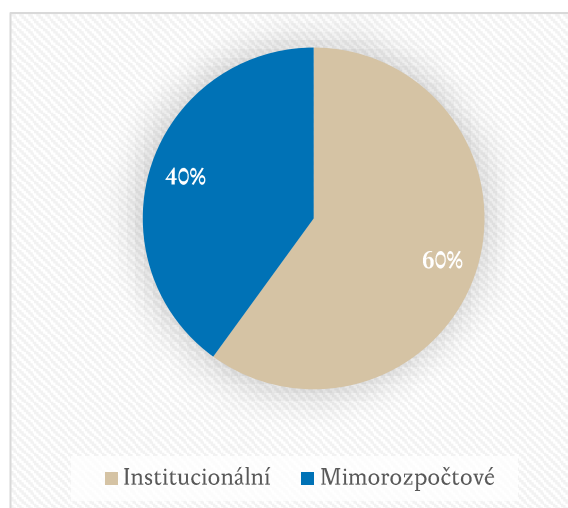
Z hlediska struktury nákladů představovaly hlavní položku náklady osobní. Ty dosáhly včetně odvodů zákonného pojištění a ostatních sociálních nákladů 81 506 tis. Kč. Oproti předchozím letům do těchto nákladů zasáhly odměny, které díky příznivému hospodaření v roce 2020 mohly být zaměstnancům ústavu vyplaceny za úspěšné plnění pracovních úkolů. Náklady na provoz představovaly vedle toho 19 451 tis. Kč. Z toho na cestovné (včetně zahraničních stáží) vynaložil ÚČL v roce 2020 209 tis. Kč. Podrobnější struktura výnosů a nákladů je uvedena v tabulkách Výsledek hospodaření ÚČL AV ČR, v. v. i., za rok 2020, zveřejněných na webu ÚČL.

Zdroje a rozdělení mzdových nákladů ÚČL (v tis. Kč) včetně pojištění a sociálního fondu				
<i>Zdroj</i>	<i>Mzdy</i>	<i>Pojištění</i>	<i>OON</i>	<i>Celkem</i>
Institucionální dotace	34 454	14 057	1 285	49 796
GA ČR	5 979	2 158	740	8 877
MŠMT ČR a MK ČR	15 621	5 732	1 480	22 833
Celkem	56 054	21 947	3 505	81 506
Odměny DR a RÚČL				225

Tab. 5.1 Struktura mzdových nákladů ÚČL v roce 2020; zdroj ÚČL

Obr. 5.1: Struktura nákladů; zdroj ÚČL

Obr. 5.2: Náklady podle typu financování; zdroj ÚČL

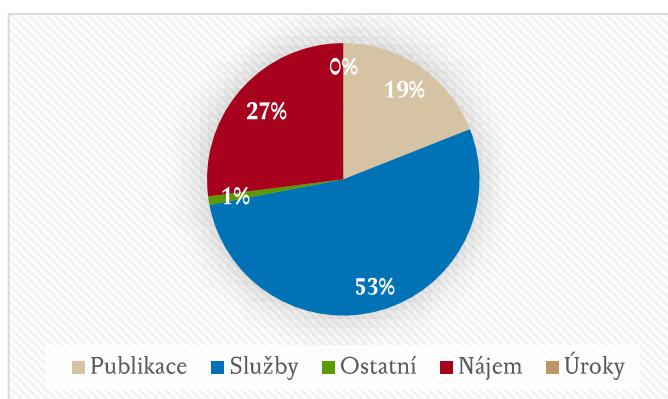
5.3 Výnosy

Nevyužité prostory v budově, které má ÚČL ve svém vlastnictví, pronajímal v roce 2020 jiným subjektům. Nájemci jsou především subjekty nekomerční. Mezi ně patří např. Středisko společných činností AV ČR (knihkupectví Academia), Etnologický ústav AV ČR, Filosofický ústav AV ČR (Kabinet pro klasická studia), občanské sdružení Klub přátel Tvaru (stejnojmenný literární časopis), CEFRES – Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Mezi komerční subjekty se řadili tito nájemci: Space2let, spol. s r. o. (kavárna), Vesmír spol. s r. o. (stejnojmenný vědecký časopis). Nájemné se promítlo do příjmů ústavu částkou 825 tis. Kč. Další výnosy měl ÚČL z prodeje publikací ve výši 558 tis. Kč a z prodeje služeb ve výši 1 619 tis. Kč, úroky činily cca 1,7 tis. Kč, ostatní výnosy ve výši 38 tis. Kč. Celkem činily zdanitelné výnosy za rok 2020 i s úroky 3 042 tis. Kč. Ústav je i nadále plátcem DPH.

Zdanitelné výnosy ÚČL (v tis. Kč):

Prodej publikací včetně <i>České literatury</i>	558
Tržby z prodeje služeb	1 619
Tržby z pronájmu	825
Úroky	2
Ostatní výnosy	38
Celkem výnosy	3 042

Tab. 5.2: Struktura výnosů ÚČL v roce 2020; zdroj ÚČL

Obr. 5.3: Výnosy ÚČL v roce 2020; zdroj ÚČL

5.4 Majetek

K 31. 12. 2020 činil majetek ÚČL 77 272 tis. Kč. Mezi významné položky majetku patří: budova v ulici Na Florenci ve výši 68 136 tis. Kč, pozemek Na Florenci ve výši 2 190 tis. Kč, kamerový systém 715 tis. Kč a knižní skener CopiBook Open System ve výši 762 tis. Kč.

Od AV ČR získal ÚČL investiční dotace ve výši 1 901 tis. Kč. Investiční dotace byly použity na několik dílčích investic: pořízení ekonomického informačního systému ve výši 942 tis. Kč, rozšíření wifi sítě Eduroam ve výši 165 tis. Kč, technické zhodnocení budovy a skenovací pracoviště ve výši 794 tis. Kč.

6. Orgány pracoviště

6.1 Ředitel pracoviště

Na základě jmenování předsedou Akademie věd ČR prof. Ing. Jiřím Drahošem, DrSc., dr.h.c., na období 1. 7. 2015 – 30. 6. 2020, vykonával v první polovině roku 2020 (1. 1. 2020 – 30. 6. 2020) funkci ředitele ÚČL Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Novým ředitelem pro období 1. 7. 2020 – 30. 6. 2025 byl předsedkyní Akademie věd ČR prof. RNDr. Evou Zažímalovou, CSc., jmenován PhDr. Petr Šámal, Ph.D. V roce 2020 v této funkci působil od počátku července (1. 7. 2020 – 31. 12. 2020).

Informace o činnosti

Ředitelé ÚČL zorganizovali a vedli celkem 12 pravidelných měsíčních porad kolegia ředitele ÚČL. Z epidemických důvodů se tyto od března 2020 konaly převážně distanční formou, na platformě Google Meet.

Pavel Janáček svolal 5. 5. 2020 shromáždění výzkumných pracovníků za účelem volby jednoho interního a jednoho externího člena Rady ÚČL. Z důvodu vládních nařízeních a omezení provozu pracoviště v souvislosti s epidemií COVID proběhla volba nakonec distančně, ve volební aplikaci vyvinuté v ÚČL, a to dne 19. 5. 2020.

Po nástupu do funkce jmenoval Petr Šámal nové členy vedení ÚČL: Mgr. Michal Kosák, Ph.D., se stal statutárním zástupcem ředitele ÚČL, Mag. Dr. Michael Wögerbauer zástupcem ředitele pro mezinárodní spolupráci, doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D., zástupcem ředitele pro spolupráci s vysokými školami, Mgr. Pavel Kořínek, Ph.D., vědeckým tajemníkem ÚČL, PhDr. Lucie Kořínková, Ph.D., předsedkyní Ediční komise ÚČL a Mgr. Pavel Šidák, Ph.D., vedoucím redaktorem časopisu *Česká literatura*.

Dále ředitel svolal shromáždění výzkumných pracovníků 7. 10. 2020 za účelem hlasování o podpoře nominace prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., na post předsedkyně AV ČR a za účelem dovolby jednoho zástupce ÚČL do Akademického sněmu. Obě hlasování proběhla rovněž distančně.

Svolal volební shromáždění výzkumných pracovníků 18. a 19. 11. 2020 za účelem hlasování o nominaci kandidáta ÚČL do Akademické rady a o nominaci interního kandidáta do Vědecké rady AV ČR. Obě hlasování proběhla distančně, za využití volební aplikace.

Zajistil předložení finančních dokumentů Výsledek hospodaření za rok 2019 a Rozpočet ÚČL na rok 2020, jejich projednání v Dozorčí radě ÚČL a schválení v Radě ÚČL.

Zajistil předložení Výroční zprávy ÚČL o činnosti a hospodaření za rok 2019 Dozorčí radě ÚČL a Radě ÚČL, jejich schválení oběma radami a zveřejnění výroční zprávy.

Koordinoval přípravy na odložené Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za období 2015–2019.

Vypracoval přípravu k Mzdovému předpisu a zajistil její schválení Radou ÚČL.

V reakci na aktuální epidemickou situaci a v návaznosti na požadavky vyplývající z vládních a akademických nařízení koordinoval přípravu vnitřních předpisů ošetřujících pracovní dobu a práci z domova.

Připravil vnitřní předpis o tvorbě cen publikací ÚČL, zlevňování a makulaci.

Vydal čtyři příkazy ředitele:

- 1/2020 o nakládání s výsledky činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích
- 2/2020 o jmenování komisí pro rok 2020
- 3/2020 o úhradách telefonních poplatků za používání služebních mobilních telefonů a internetu
- 4/2020 o plánovaných atestacích

6.2 Rada pracoviště

Složení

předseda:

PhDr. Petr Šámal, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i., rezignace k 14. 2. 2020)

PhDr. Michal Přibáň, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i., zvolen 15. 5. 2020)

místopředsedkyně/místopředseda:

doc. PhDr. Alice Jedličková, CSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i., mandát skončil k 18. 5. 2020);

Ing. Pavel Janáček, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i., zvolen 25. 6. 2020)

členové interní:

PhDr. Lenka Jugmannová, Ph.D. (zvolena 19. 5. 2020); PhDr. Robert Kolár, Ph.D.;

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.; Mag. Dr. Michael Wögerbauer

členové externí:

PhDr. Taťána Petrasová, CSc. (mandát skončil k 15. 6. 2020); Mgr. Ivana

Taranenková, Ph.D. (Ústav slovenskej literatury SAV); Mgr. Zuzana Urválková, Ph.D.

(Ústav české literatury a knihovnictví FF MU, zvolena 16. 6. 2020); PhDr. Tomáš

Pavlíček, Ph.D. (Literární archiv Památníku národního písemnictví)

Informace o činnosti

Rada pracoviště zasedala v termínech: 6. února, 19. března, 7. května, 25. června, 29. září 2020; návrhy, k jejichž projednání nebylo možné nebo účelné svolat zasedání Rady ÚČL, byly projednány per rollam.

6. února

Rada schválila Výsledek hospodaření ÚČL za rok 2019 a Rozpočet ÚČL na rok 2020 a související převody zůstatků fondů účelově určených prostředků.

Rada schválila Střednědobý výhled rozpočtu ÚČL na období 2021–2022.

Rada přijala šest nových projektů za projekty ústavní.

Rada navrhla projekt Magdaleny Bystrzak na udělení Fellowshipu Josefa Dobrovského.

Rada rozhodla o udělení Stipendia Zdeňka Pešata Cezary Rosińskému a Dirku Sangmeisterovi.

Rada zahájila volbu nového ředitele ÚČL.

19. března

Rada navrhla Matouše Jalušku na udělení Prémie Otto Wichterleho.

Rada projednala a schválila návrh nového Mzdového předpisu.

Rada projednala postup řešení 16 ústavních projektů, dva zhodnotila jako úspěšně dokončené.

7. května

Rada projednala výsledky zasedání výběrové komise na obsazení pozice ředitele ÚČL.

Rada navrhla na jmenování ředitelem Ústavu pro českou literaturu AV ČR od 1. července 2020 PhDr. Petra Šámala, Ph.D.

Novým předsedou Rady byl 15. května zvolen Michal Přibáň.

25. června

Rada schválila upravený výsledek hospodaření po auditu za rok 2019 ve výši 1 304 tis. Kč a jeho převod do Rezervního fondu.

Rada schválila 1. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2019.

Novým místopředsedou Rady byl zvolen Pavel Janáček.

Rada přijala jeden nový projekt za projekt ústavní.

Rada schválila Výroční zprávu ÚČL za rok 2019.

29. září

Rada schválila 2. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2019.

Rada přijala návrh novely Jednacího řádu Rady ÚČL.

Rada přijala návrh novely Volebního řádu pro volby v ÚČL.

Rada přijala jeden nový projekt za projekt ústavní.

Rada se zabývala koncepcí časopisu *Česká literatura*.

6.3 Dozorčí rada

Složení

<i>předsedkyně:</i>	doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc. (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.)
<i>místopředseda:</i>	prof. PhDr. Pavel Janoušek, DSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)
<i>členové:</i>	Mgr. Petra Eckert Nováková (Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.) JUDr. Jiří Malý (Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.) PhDr. Jiří Beneš (Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.)

Informace o činnosti

zasedání v roce 2020: 25. února, 23. června a 20. listopadu (poslední zasedání distančně formou video-konference); dále proběhla 2 hlasování per rollam.

25. února

Projednala a vzala na vědomí hospodářské výsledky ÚČL za rok 2019 a plán rozpočtu na rok 2020 i střednědobý výhled rozpočtu na roky 2021–2022.

V rámci diskuse o rozpočtu věnovala zvláštní pozornost mezinárodnímu kongresu světové literárněvědné bohemistiky, včetně způsobů a možností financování akce, řešení části prací skrze pořadatelskou agenturu atd. Na základě této diskuse DR doporučila orgánům AV ČR schválit mimořádnou dotaci určenou na pořádání kongresu 2020.

23. června

Schválila zprávu o činnosti DR za rok 2019.

DR projednala a vzala se souhlasem na vědomí předloženou výroční zprávu a výrok auditora k hospodaření a účetnictví za rok 2019.

Vzala na vědomí změny v rozpočtu pro rok 2020.

Zhodnotila manažerské schopnosti ředitele ÚČL ve vztahu k pracovišti.

Udělila podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. b) bod 7 zákona č. 341/2005 Sb. předchozí písemný souhlas s uzavřením Implementační smlouvy a Servisní smlouvy s BBM spol. s r.o., vítězem výběrového řízení na nadlimitní veřejnou zakázku s názvem „Dodávka Ekonomického informačního systému včetně implementace a zajištění služeb provozní podpory a rozvoje“.

Udělila podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. b) bod 7 zákona č. 341/2005 Sb. předchozí písemný souhlas s uzavřením předložené Dohody o úpravě nájemného s Space2let, spol. s r. o.

DR sledovala průběžně přípravy výběrového řízení na nového ředitele, předsedkyně DR byla členkou komise a v rámci tohoto jednání DR vzala na vědomí změny ve vedení ÚČL, které proběhnou od 1. 7. 2020.

20. listopadu

Ke dni 16. 9. DR per rollam projednala novelu svého Jednacího řádu (distanční zasedání a způsob využití technických prostředků komunikace na dálku); schválen byl ke dni 29. 9. 2020 a tímto dnem nabyl účinnosti.

Určila auditora k ověření účetní uzávěrky ÚČL za rok 2020.

Dále DR průběžně sledovala čerpání rozpočtu pracoviště, včetně jeho změn v průběhu roku (grantové prostředky, v průběhu roku nově získané účelové finance z různých zdrojů, mimořádné institucionální dotace od AV ČR a jejich využití, investice do stavu a též provozu a správy budovy), a také stav prostředků uložených ve fondech.

Vedle toho DR během roku sledovala i vnitřní odborné záležitosti pracoviště (výsledky atestací pracovníků, průběh vnitroakademického hodnocení, hodnocení ústavu podle Metodiky 2017+).

Během roku byli předsedkyně i členové DR průběžně v kontaktu s tajemnicí DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR. Předsedkyně DR se účastnila některých zasedání Rady instituce a byla též členkou komise v konkurzu na ředitele ústavu.

7. Další informace

Změny zřizovací listiny

V průběhu roku 2020 nedošlo ke změnám zřizovací listiny.

Hodnocení další a jiné činnosti

ÚČL nevyvíjí další ani jinou činnost.

Informace o opatření k odstranění nedostatků v hospodaření

ÚČL nebyla v roce 2020 uložena opatření k odstranění nedostatků v hospodaření.

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj

Všechny podstatné informace o skutečnostech významných z hlediska hospodářského postavení instituce a dalšího vývoje tohoto postavení jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy, připojených výkazech a příloze k roční závěrce.

Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Všechny podstatné informace umožňující predikovat další vývoj činnosti pracoviště jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Na pracovišti probíhá třídění odpadu a recyklace elektronických zařízení včetně baterií a akumulátorů.

Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

Zástupci odborových organizací se jako členové účastnili jednání kolegia ředitele ÚČL, projednávání rozpočtu pracoviště a rozpočtu sociálního fondu a jednání o úpravách mzdového předpisu ÚČL v souvislosti se zvýšením mezd.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

ÚČL zveřejnil 19. 2. 2021 výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. s následujícím obsahem:

Za rok 2020 neevidujeme žádné žádosti o informace a žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.

Za rok 2020 neevidujeme žádná podaná odvolání proti rozhodnutí.

Za rok 2020 neevidujeme žádné rozsudky soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace ani žádné výdaje v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona.

Za rok 2020 neevidujeme žádné poskytnuté výhradní licence.

Za rok 2020 neevidujeme žádné stížnosti podané podle § 16a.

Za rok 2020 neevidujeme žádné další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

o ověření účetní závěrky za období
od 1. ledna 2020 do 31. prosince 2020
organizace

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Zpráva nezávislého auditora pro vedení organizace Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Název organizace: Ústav pro českou literaturu AVČR, v.v.i.
Sídlo organizace: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
Identifikační číslo: 68378068
Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace Ústav pro českou literaturu AVČR, v.v.i. (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31. prosinci 2020, výkazu zisku a ztráty, za rok končící 31. prosince 2020 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v příloze této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv Organizace k 31. prosinci 2020 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31. prosince 2020 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobitelné ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, již dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Organizaci, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu Organizace za účetní závěrku

Statutární orgán Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán Organizace povinen posoudit, zda je Společnost schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Za dohled nad procesem účetního výkaznictví v Organizaci odpovídá statutární orgán.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol vedením Organizace.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Organizace uvedla v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky statutárního orgánu a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizaci nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Liberci, dne 22. června 2021

Auditorská společnost:

Auditor, který byl auditorskou společností určen jako odpovědný za provedení auditu jménem auditorské společnosti:

VGD - AUDIT, s.r.o.

VGD - AUDIT, s.r.o.
evidenční č. 271
Bělehradská 18, 140 00 Praha 4

Radka Fišerová

Ing. Radka Fišerová
evidenční č. 2000

9. Rozvaha

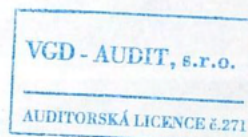
Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2020
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Stav	
				k 01.01.2020	k 31.12.2020
A	A.Dlouhodobý majetek celkem		001	79 111	77 272
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		002	3 010	3 719
A.I.2	2	Software	004	2 829	2 562
A.I.4	4	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	006	91	83
A.I.6	6	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	008	91	1 074
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem		010	136 391	135 578
A.II.1	1	Pozemky	011	2 190	2 190
A.II.3	3	Stavby	013	110 145	110 696
A.II.4	4	Hmotné movité věci a jejich soubory	014	20 421	19 626
A.II.7	7	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	3 536	2 966
A.II.9	9	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019	100	100
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem		028	-60 291	-62 025
A.IV.2	2	Oprávký k softwaru	030	-2 537	-2 485
A.IV.4	4	Oprávký k DDNM	032	-91	-83
A.IV.6	6	Oprávký ke stavbám	034	-39 800	-42 006
A.IV.7	7	Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věci	035	-14 327	-14 485
A.IV.10	10	Oprávký k DDHM	038	-3 536	-2 966
B	B.Krátkodobý majetek celkem		040	16 528	28 549
B.I	I.Zásoby celkem		041	956	921
B.I.5	5	Výrobky	046	956	921
B.II	II.Pohledávky celkem		051	477	676
B.II.1	1	Odběratelé	052	127	173
B.II.4	4	Poskytnuté provozní zálohy	055	378	242
B.II.5	5	Ostatní pohledávky	056	-29	
B.II.6	6	Pohledávky za zaměstnanci	057	2	8
B.II.18	18	Dohadné účty aktivní	069		253
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem		071	14 872	26 159
B.III.1	1	Peněžní prostředky v pokladně	072	7	17
B.III.2	2	Ceniny	073	139	22
B.III.3	3	Peněžní prostředky na účtech	074	14 725	26 120
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem		079	223	792
B.IV.1	1	Náklady příštích období	080	44	345
B.IV.2	2	Příjmy příštích období	081	179	447
	AKTIVA CELKEM		082	95 639	105 821

Rozvaha

IČO
68378068

Sestaveno k 31.12.2020
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Stav	
				k 01.01.2020	k 31.12.2020
A	A.Vlastní zdroje celkem		083	88 377	91 405
A.I	I.Jmění celkem		084	88 377	89 044
A.I.1	1.Vlastní jmění		085	79 111	77 272
A.I.2	2.Fondy		086	9 266	11 772
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem		088		2 360
A.II.1	1.Učet výsledku hospodaření		089		2 360
B	B.Cizí zdroje celkem		092	7 262	14 416
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem		103	7 262	14 361
B.III.1	1.Dodavatelé		104	323	205
B.III.3	3.Přijaté zálohy		106	237	249
B.III.4	4.Ostatní závazky		107	0	
B.III.5	5.Zaměstnanci		108	3 436	5 107
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům		109	18	1
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP		110	1 936	3 008
B.III.8	8.Daň z příjmů		111		271
B.III.9	9.Ostatní přímé daně		112	621	1 040
B.III.10	10.Daň z přidané hodnoty		113	342	197
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR		115	56	33
B.III.17	17.Jiné závazky		120	36	4 044
B.III.22	22.Dohadné účty pasivní		125	258	205
B.IV	IV.Jiná pasiva celkem		127		55
B.IV.2	2.Výnosy příštích období		129		55
	PASIVA CELKEM		130	95 639	105 821

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

Veřejná výzkumná organizace, právnická osoba

Osoba odpovědná za sestavení :

Ing. Markéta Mikesková

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

Vědecký výzkum

Okamžik sestavení : 19.05.2021

VCD - AUDIT, s.r.o.

AUDITORSKÁ LICENCE č.271

10. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty VVIOd 01.01.2020 do 31.12.2020
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	11 680		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	4 876		
A.I.3	3 Opravy a udržování	005	633		
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	209		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	43		
A.I.6	6. Ostatní služby	008	5 919		
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	009	35		
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	010	35		
A.III	III. Osobní náklady	013	81 506		
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	59 559		
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	19 178		
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	2 769		
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	26		
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	26		
A.V	V. Ostatní náklady	021	3 657		
A.V.17	17. Odpisy nedobytné pohledávky	023	32		
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	6		
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	3 619		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	3 781		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	3 781		
A.VIII	VIII. Daň z příjmů	037	271		
A.VIII.29	29. Daň z příjmů	038	271		
	Náklady celkem	039	100 957		

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITORSKÁ LICENCE č.271

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2020 do 31.12.2020

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Číslo	Název	Číslo řádku	Činnost		
			Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	94 465		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	94 465		
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	2 185		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	6 668		
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	2		
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	0		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	2 097		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	4 569		
	Výnosy celkem	061	103 317		
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062	2 631		
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063	2 360		

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
dič CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Podpis odpovědné osoby :

Osoba odpovědná za sestavení :

Ing. Markéta Mikesková

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Právní forma účetní jednotky :

Věřejná výzkumná organizace, právnická osoba

Předmět podnikání :

Vědecký výzkum

Okamžik sestavení : 19.05.2021

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITORSKÁ LICENCE č.271

11. Příloha k účetní závěrce

Příloha účetní závěrky za rok 2020

A. Obecné údaje:

1. Popis účetní jednotky

Název: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Sídlo: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

IČ: 68378068

DIČ: CZ68378068

Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Hlavní činnosti: Vědecký výzkum v oblastech teorie a dějin české literatury; v souvislosti se základním zaměřením své činnosti představuje pracoviště současně informační a konzultační středisko v oblasti literárněvědných informací. Vydávání vědeckých publikací, poskytování vědeckých posudků, stanovisek a doporučení, konzultační a poradenská činnost. Uskutečňování doktorských studijních programů ve spolupráci s vysokými školami a výchova vědeckých pracovníků. Rozvoj mezinárodní spolupráce v rámci předmětu činnosti včetně organizace společného výzkumu se zahraničními partnery, vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádání vědeckých setkání, konferencí a seminářů včetně mezinárodních a zajišťování infrastruktury pro výzkum.

Jiná činnost: nemá

Další činnost: nemá

Datum vzniku: 1. 1. 2007

Statutární orgán

Ředitel: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Dozorčí rada:

Předseda: doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc.

Místopředseda: prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.

Členové: PhDr. Jiří Beneš; JUDr. Jiří Malý; Mgr. Petra Eckert Nováková

Tajemník: Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Rada instituce:

Předseda: PhDr. Michal Přibáň, Ph.D.

Místopředseda: Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Členové: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.; doc. PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D.;
PhDr. Robert Kolár, Ph.D.; Mag. Dr. Michael Wögerbauer;
PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.; Mgr. Zuzana Urválková, Ph.D.;
Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D.

Tajemník: Mgr. Martin Lukáš, Ph.D.

B. Zřizovatel:

Akademie věd ČR – organizační složka státu, IČ: 6016517 se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ: 117 20.

Výše vkladu do vlastního jmění zapsaná do rejstříku:

Není.

Změny a dodatky v rejstříku v uplynulém účetním období:

Jmenování ředitele ÚČL PhDr. Petra Šámala, Ph.D., ze dne 29. 06. 2020.

C. Účetní období:

Účetním obdobím je kalendářní rok od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020.

Účetní závěrka je sestavena k 31. 12. 2020.

D. Informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách:

1) Obecné informace

Účetní jednotka se od 1. 1. 2007 stala samostatným právním subjektem – veřejnou výzkumnou institucí, zřízeným podle zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, § 31, odstavec 5.

Dnem 1. ledna 2007 přechází na veřejnou výzkumnou instituci majetek České republiky, ke kterému měla ke dni 31. prosince 2006 příslušnost hospodaření státní příspěvková organizace, která se mění na veřejnou výzkumnou instituci podle odstavce 1. Aktiva, závazky a další pasiva, příslušející této státní příspěvkové organizaci ke dni 31. prosince 2006, se stávají dnem 1. ledna 2007 aktivy, závazky a dalšími pasivy veřejné výzkumné instituce. Peněžní prostředky, se kterými hospodaří ke dni 31. prosince 2006 státní příspěvková organizace, se převádějí na účet cizích prostředků vedený organizační složkou státu, která je zřizovatelem státní příspěvkové organizace nebo plní jeho funkci. Peněžní prostředky uvedené v předchozí větě převedla organizační složka státu bezodkladně na účet veřejné výzkumné instituce.

Příložená účetní závěrka byla připravena dle:

Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Českých účetních standardů č. 401–414, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, ve znění platném pro dané účetní období.

Účetní metody:

Účetní závěrka je sestavena v českých korunách a údaje v ní jsou vykazovány v celých tisících Kč. Údaje přílohy vycházejí z účetních písemností účetní jednotky (účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti) a z dalších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici.

V roce 2020 byla změněna metodika účtování skladových zásob publikací, vlastních výrobků.

Nadále je účetní evidence prováděna způsobem B. Přírůstky a úbytky jsou evidovány ve skladových (prodejních) cenách a na konci účetního období zaúčtovány na účet 583 Změna stavu výrobků, souvztažně 123 – Výrobky. Skutečné náklady a výnosy se evidují do nákladů a výnosů v průběhu roku přímo do období, ve kterém vznikly.

Účetnictví jako celek je zpracováno v systému iFIS, mzdová a personální agenda je zpracovávána systémem EGJE/ELANOR.

2) Účtování nákladů a výnosů

Výnosy a náklady se účtují časově rozlišené, tj. do období, s nímž věcně i časově souvisejí. Účetní jednotka neúčtuje o tvorbě rezerv.

3) Způsob uplatnění při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu

Při přepočtu cizích měn na českou měnu používá účetní jednotka denní kurz ČNB vyhlášený v den předcházející pořízení dokladu. Aktiva i pasiva vykázaná v cizích měnách se přepočítávají kurzem ČNB platným k rozvahovému dni.

4) Daň z příjmů

Náklad na daň z příjmů se počítá za pomoci platné daňové sazby z účetního zisku zvýšeného nebo sníženého o trvale nebo dočasně daňově neuznatelné náklady a nezdaňované výnosy.

Daňová povinnost za rok 2020 činí 271 tis. Kč.

Daňová úspora dle § 20 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů za rok 2019 činila 183 tis. Kč a byla využita ke krytí nákladů na vědecké a výzkumné činnosti.

E. Způsoby oceňování:

Způsoby oceňování, které účetní jednotka použila při sestavení účetní závěrky za rok 2020, jsou následující:

1.1) Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které obsahují cenu pořízení a náklady s pořízením související. Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na majetku v souladu s platnými účetními metodami.

Drobný nehmotný majetek do 60 000,- Kč se od roku 2007 odepisuje jednorázově do nákladů a dále je veden na podrozvahových účtech.

Drobný nehmotný majetek do 60 000,- Kč se v roce 2020 oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý nehmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

1.2) Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení, náklady na dopravu, clo a další náklady s pořízením související.

Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na dlouhodobém hmotném majetku v souladu s platnými účetními metodami. Běžné opravy a údržba se účtují do nákladů.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 40 000,- Kč se od roku 2007 odepisuje jednorázově do nákladů a dále je veden na podrozvahových účtech.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 40 000,- Kč v roce 2020 se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

1.3) Způsob stanovení reprodukční ceny u majetku

Reprodukční cenou byl oceněn majetek, který účetní jednotka nabyla bezúplatně, např. pozemky, a to cenou stanovenou znalcem.

1.4) Způsob stanovení odpisových plánů pro účetní odpisy

Účetní odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku v důsledku opotřebení. Při stanovení odpisového plánu se vychází z doby upotřebitelnosti pořízeného majetku. Podkladem pro stanovení doby upotřebitelnosti je zákon o dani z příjmů, který zařazuje majetek do odpisových skupin s pevným určením doby odpisování. Odpisy tedy vyjadřují rovnoměrný podíl opotřebení pro dané účetní období. Předpokládané odpisy majetku pro jednotlivá období jsou uvedena v odpisovém plánu. Odpisování majetku začíná měsícem následujícím po zařazení do užívání. Pozemky se neodepisují. Běžná údržba a opravy jsou účtovány jako náklad běžného období. Majetek byl vznikem veřejné výzkumné instituce převeden předávacím protokolem od zřizovatele.

1.5) Zásoby

Společnost má zásoby vlastních výrobků, které se evidují ve skladu publikací. Jedná se o publikace vytvořené zaměstnanci společnosti. Zásoby jsou ve výši 921 tis. Kč, jsou oceňovány a evidovány v prodejních cenách.

Vzhledem k tomu, že vydávání publikací je v rámci předmětu činnosti výzkumu, nelze odhadnout jejich hodnotu v korunovém vyjádření. Knihy jsou ponechávány na skladě i přesto, že datum jejich vydání je od roku 1993, a to právě pro jejich hodnotu v oblasti teorie a dějin české literatury.

1.6) Pohledávky

Pohledávky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatou nebo vkladem pořizovací cenou. Při ocenění pohledávek se jejich dočasně snížení hodnoty vyjadřuje prostřednictvím opravných položek.

1.7) Závazky

Ostatní závazky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatou nebo vkladem pořizovací cenou.

1.8) Peněžní prostředky

Peněžní prostředky zahrnují hotovost a účty v bankách. Vykazují se v nominální hodnotě.

F. Náklady a výnosy:

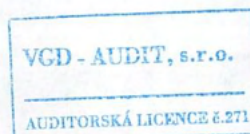
Jednotka nemá náklady či výnosy, které by byly mimořádné svým objemem či původem.

G. Odměna auditora:

Celková odměna přijatá auditorem za povinný audit roční závěrky a jiné kontrolní a analytické činnosti činí 43 tis. Kč bez DPH.

H. Vývoj dlouhodobého majetku:

Vývoj dlouhodobého majetku k 31.12.2020 v tis. Kč

Pořizovací hodnota

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	2 828	91	91	0	3 010
Přeúčtování					0
Přírůstky			984		984
Úbytky	-267	-8			-275
Konečný stav	2 561	83	1 075	0	3 719

Oprávky

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	2 537	91	0	0	2 628
Odpisy	215				215
Oprávky vztahující se k úbytkům	-267	-8			-275
Konečný stav	2 485	83	0	0	2 568
Počáteční stav netto	291	0	91	0	382
Konečný stav netto	76	0	1 075	0	1 151

Pořizovací hodnota

	Pozemky	Budovy	Stroje a zařízení	Inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	2 190	110 144	16 389	4 031	3 537	100	0	136 391
Přeúčtování		551	257	151		-959		0
Přírůstky						959		959
Úbytky			-1 202		-570			-1 772
Konečný stav	2 190	110 695	15 444	4 182	2 967	100	0	135 578

Oprávky

	Pozemky	Budovy	Stroje zařízení a inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	0	39 800	14 326	3 537	0	0	57 663
Odpisy		2 206	1 361				3 567
Oprávky vztahující se k úbytkům			-1 203	-570			-1 773
Konečný stav	0	42 006	14 484	2 967	0	0	59 457
Počáteční stav netto	2 190	70 344	6 094	0	100	0	78 728
Konečný stav netto	2 190	68 689	5 142	0	100	0	76 121

I. Názvy jiných účetních jednotek, v nichž má účetní jednotka podíl

Jednotka sama ani prostřednictvím třetích osob nedrží podíl v žádné jiné účetní jednotce.

J. Splatné závazky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky:

	Výše k 31. 12. 2020 (v tis. Kč)
Okresní správa sociálního zabezpečení – sociální pojištění	2 099
Veřejné zdravotní pojišťovny – zdravotní pojištění	909
Finanční úřad – zálohová daň	1 012
Finanční úřad – srážková daň	28

Finanční úřad – silniční daň za rok 2020	0
Finanční úřad – daň z příjmů za rok 2020 - v celkové výši	271

Výše uvedené závazky byly ke dni splatnosti uhrazeny.

K. Akcie

Jednotka nevlastní žádné akcie.

L.

Jednotka nemá závazky se splatností delší než 5 let.

M.

Jednotka nemá finanční dluhy neuvedené v rozvaze.

N. Hospodářský výsledek:

Daňový základ byl zjištěn v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

Účetní jednotka uplatnila v roce 2020 slevy na dani.

Výsledek hospodaření za rok 2020 v celkové částce 2 360 tis. Kč.

O. Personální vztahy

Rozbor dle kategorií pracovníků:

Kategorie	Vědecký pracovník	Odborný prac. VaV – VŠ	Odborný prac. – VŠ	Odborný prac. – SŠ	THP pracovník	Dělnické profese
Průměrný přepočtený počet pracovníků	57,04	17,43	18,07	5,1	9,46	0

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců: 107,10

Přehled osobních nákladů	Běžné účetní období (v tis. Kč)
Mzdové náklady	59 559
z toho ostatní osobní náklady (OON)	3 505
Sociální pojištění a zákonné sociální náklady	21 947
Celkem	81 506

P. Výše odměn poskytnutých členům dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše odměn vyplacených členům dozorčích a řídicích orgánů za rok 2020 činí 225 tis. Kč.

Q. Účast členů orgánů účetní jednotky a jejich rodinných příslušníků v právnických/fyzických osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela obchodní nebo jiné smluvní vztahy.

Místopředseda Rady pracoviště Ing. Pavel Janáček, Ph.D. je současně předsedou Majetkové komise ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; člen Dozorčí rady JUDr. Jiří Malý je současně místopředsedou Dozorčí rady a zástupce ředitele ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; ředitel pracoviště a člen Rady ÚČL PhDr. Petr Šámal, Ph.D. je členem Rady pracoviště na Ústavu soudobých dějin AV ČR, v.v.i.; člen Rady ÚČL Mag. Dr. Michael Wögerbauer je současně členem Řídícího výboru CEFRES, člen Rady ÚČL PhDr. Robert Kolár, Ph.D., měl účast v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání a DILIA, manželka Bc. Marie Kolárová měla účast ve Filosofickém ústavu AV ČR, v.v.i., člen Rady pracoviště PhDr. Tomáš Pavlíček měl současně účast v Památníku národního písemnictví.

R. Výše záloh závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše záloh, závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů v roce 2020 činí 0 Kč.

S. Základ daně a využití daňových úlev:

Základ daně byl v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů stanoven na 2 709 Kč, byl uplatněn odpočet daně dle § 20 odst. 7 a sleva na dani za zaměstnance se zdravotním postižením.

T. Doplnující informace k Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty

1) Významné položky z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, jejichž uvedení je podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice podniku

Veškeré údaje jsou zřejmé z účetní závěrky.

2) Události, ke kterým došlo mezi datem účetní závěrky a datem, ke kterému jsou výkazy schváleny k předání mimo účetní jednotku

Žádné události významné pro finanční situaci instituci nenastaly.

3) Doplnující informace k některým položkám aktiv a pasiv

3.1) Vlastní jmění, Fondy

Vlastní jmění, Fondy v tis. Kč.	2019	2020
Vlastní jmění	79 111	77 272
Sociální fond	879	1 198
Rezervní fond	277	277
Fond účelově určených prostředků	1 839	4 000
Fond reprodukce majetku	6 271	6 297

VGD - AUDIT, s.r.o.
AUDITORSKÁ LICENCE č.271

3.2) Pohledávky

a) Souhrnná výše pohledávek:

K 31.12.2020 jsou pohledávky ve výši 173 tis. Kč, z toho 24 tis. Kč po splatnosti.

b) Pohledávky kryté podle zástavního práva nebo jištěné jiným způsobem:

Nejsou.

3.3) Závazky

a) Souhrn výše závazků:

K 31.12.2020 jsou závazky ve výši 205 tis. Kč, po splatnosti žádné.

b) Závazky kryté podle zástavního práva:

Nejsou.

c) Závazky, které nejsou evidovány v účetnictví (neuvedené v rozvaze):

Nejsou.

3.4) Rozdíl mezi daňovou povinností připadající na běžné nebo minulé účetní období a již zaplacenou daní (je-li rozdíl významný).

Není.

IV. Přehled o přijatých a poskytnutí darech, dárcích a příjemcích těchto darů (významné položky)

Nejsou.

U. Přehled přijatých dotací v členění na investiční a neinvestiční (v tis. Kč)

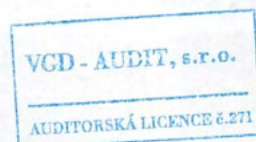
<u>Poskytnuté dotace celkem</u>	96 366
<u>Neinv. dotace institucionální</u>	54 200
z toho výzkumný záměr	44 846
dotace na činnost	9 354
<u>Neinv. dotace účelové</u>	40 265
z toho granty GA ČR	11 567
projekty ostatních rezortů	28 698
<u>Investiční dotace</u>	1901

3.8) Celkové výdaje vynaložené za účetní období na výzkum a vývoj (tis. Kč)

100 957

V. Přehled o veřejných sbírkách

Žádné veřejné sbírky v roce 2020 nebyly pořádány.

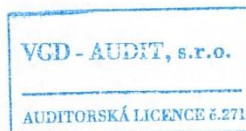

W. Rozdělení zisku popř. způsob úhrady ztráty předchozích let

Za rok 2020 byl kladný výsledek hospodaření ve výši 2 360 tis. Kč, který bude po odsouhlasení Radou ÚČL převeden do rezervního fondu.

X. Produkční kvóty a individuální limity

Žádné nejsou.

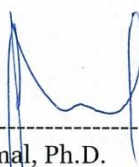
Datum: 19. 5. 2021

Sestavil:

Miloslava Ungerová

Podpis statutárního orgánu:

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS

www.ucl.cas.cz